

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĂR DE DUMINECĂ)

Nr. 109.—Anul LII.

Braşov, Duminecă 14 (26) Mai

1889.

Braşov, 14/26 Mai

Dieta ungară s'a sfătuit în săptămâna trecută asupra bugetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică, adică asupra acelor sume, cari sunt a se încuvinţa guvernului din visteria statului, pentru scopuri de învăţământ.

El lucru invederat, că trebuie să ne intereseze a sci ce fac cei dela putere cu banii din visteria statului, cari nu sunt numai banii partidei tiszaiete, sau a unei singure naţionalităţi, ci se adună dela toţi contribuabilii fără deosebire şi prin urmare, când e vorba de dezvoltarea intelectuală şi de cultura populaţiunii statului, de şcolă şi de aşezăminte de crescere publice, ar trebui să fiă întrebunţată astfel, ca toate naţionalităţile fără deosebire să fiă ajutate în măsură egală şi dreptă în nişintele lor de progres.

Când au venit la cârmă deakştii unguri, în 1867, şi când naţionalităţile şi în deosebi Românii din Transilvania pretinseră să li se respecte drepturile politice naţionale între marginile autonomiei ţării, cei dela putere le răspundeau că nu le pot face nicicum această concesie, că afacerile politice pot fi conduse numai de ei, dăr le lasă tărîmul cultural, autonomia bisericească şi şcolară, şi le garantează până la un punct orecare întrebunţarea limbei lor în administraţia şi justiţia, pe temeiul legii de naţionalitate dela 1868. Se mai legară atunci că voru îngriji şi de şcolile naţionalităţilor, din visteria statului la care contribuiesc cu toţii.

Intemplerile şi păţaniile noastre de douăzeci şi unu de ani încocoare ne arată destul de lămurit cum s'au ţinut guvernele unguresci de cuvânt, cum au executat legile din vorbă şi cum au respectat autonomia bisericească şi şco-

lară şi dreptul de limbă garantat naţionalităţilor prin legea dela 1868.

Şi de rândul acesta s'a dovedit cu ocaziunea desbaterii bugetului cultelor şi instrucţiunii publice în dietă, cum înţeleg cei dela putere îndatorirea ce au luat-o asupra-şi la 1868, de a îngriji din visteria statului şi pentru susţinerea şi înaintarea şcolilor noastre, îndatorire ce este într'un mod neîndoios cuprinsă în §. 17 alu legii de naţionalitate, în care se dice, că fiind scopul statului cultura generală şi binele obştesc „ministrul de instrucţiune e datoru a îngriji cât se poate mai multu pentru aceea că cetăţenii fiă-cărei naţionalităţi se se potă cultiva în limba lor maternă până acolo, unde se începe cultura mai înaltă academică.”

Nu s'a ridicat în dieta ungară, în săptămâna trecută când a fost vorba de şcolă şi de ajutorarea lor, o singură voce, ca să întrebe pe guvern, cum se face, că pentru instrucţiunea Românilor, Slovacilor, Sârbilor ş. a., cari facu maioritatea populaţiunii statului, cari prin urmare plătesc cele mai multe dări în visteria lui, nu se află pus în bugetu nici măcaru un banu frântu? Se cheltuesc milioane pentru clădirea parlamentului şi pentru teatrul şi opera ungară din Pesta, se dau pensii până şi fişpanilor, se face totu pentru şcolile maghiare şi instrucţiunea maghiară, dăr pentru şcolile Românilor, Slovacilor şi ale Sârbilor ministrul de instrucţiune Csaky n'are decâtu cuvinte de dojană, şi totă îngrijirea lui se mărginesc numai la constatarea scăderilor lor eventuale, cari isvorăscu mai alesu din lipsa de mijloce, cu care se luptă confesiunile în susţinerea lor.

Cu acestu prilej şi-a desfăşurat ministrul de instrucţiune

Csaky programa sa de activitate. A vorbitu de toate câte le-aru pretinde „interesul statului” precum şi de „forţe importante” interese naţionale maghiare, dăr n'a amintit nici c'unu singuru cuvântu de interesul celu au şi Românii, Sârbii, Slovacii ş. a. ca se se potă cultiva cum se se cuvine în limba lor maternă şi nici pe departe nu şi-a adus aminte de datoria ce i-o impune legea de a îngriji şi de învăţământul naţionalităţilor nemaghiare.

Ministrul Csaky nici că vrea să mai scie de naţionalităţi, elu vede numai confesiuni şi cunosce numai un „interesu alu confesiunilor”, dăr şi pe acesta îl cunosce numai până atunci, până când nu vine în conflictu cu preţinsele „interese vitale ale statului”.

Cum înţeleg ministrul Csaky „interesul statului”, ne-a dovedit-o prin aceea, că a refusat până şi aprobarea statutelor unor societăţi de lectură româneşti, sub cuvântu că se află destule societăţi de aceste maghiare.

Dăr n'ou spune Csaky însuşi destul de lămurit în programa sa cum pricepe elu „interesele vitale ale statului.” Ne spune, că Ungurii trebuie să ajungă la o supremaţie mai mare, ca odată să devină mai numeroşi şi că de aceea se cere ca statulu să se îngrijăscu deja de copii mici. Csaky propune ca dieta ungară să se dea o îngrijire şi atenţiune deosebită instituţiunii asilurilor de copii, cu alte cuvinte vrea maghiarisarea copiilor mici prin asiluri de copii, ca să se sporăscu rassa maghiară.

Nu-i vorbă, n'are gustu rău ministrul ungară, numai câtă a uitat că face socotela fără birtaşu. Naţionalităţile nemaghiare şi mai alesu Românii îşi voru băga minţile în capu şi se voru sci feri de lepra maghiarisării, voru sci să-şi ferăscu copii

şi de asiluri unguresci (grădini de copii). Er în casă, pe afară şi în totu locul, unde s'ar afla, nu voru vorbi Românii cu copii lor decâtu numai româneşti şi atunci nu potă ave temă părinţii, că li se voru înstrăina copiii de legea şi limba românească.

Destul, că discuşiunile din dietă în cestiunea însemnată a învăţământului şi a mijlocelor, ce se ceru pentru înaintarea lui şi ce trebuie să se dea din visteria statului, la care cu toţii contribuim, s'au învertit totu împrejurul maghiarisării.

Aţi şi orbii potă să vedă, că au fost false făgăduiele şi legămintele deakştilor din anii 1867/8 şi că de atunci a fost croit planul, ca după ce ne voru dobori de pe tărîmul politicu, să ne ia şi tărîmul culturalu şi să rămănem cu asilurile de copii unguresci, ce le va înfiinţa d-lu Csaky.

Etă de ce omenii cu prevedere politică dintre noi au disu de pe atunci, că fără drepturi politice-naţionale nu ne este asigurată nici cultura naţională. Etă de ce toate conferenţele noastre naţionale au pretinsu să aibă şi Românii ardeleni dieta lor, cum au avut-o în trecut, ca să se potă îngriji ei singuri de sorţea naţiei lor.

Revista politică.

Din năuntru. În zilele trecute se iviseră neînţelegeri între ministrul ungară de culte şi instrucţiune Csaky şi între partida tiszaietă, fiindcă ministrul plănua înfiinţarea unui institutu ca „teresianul” din Viena pentru crescerea fiilor aristocraţi; institutul avea să aibă caracteru confesionalu catolicu şi să se întreţină din fondurile catolice de studii. Ministrul a ameninţat că şi dă dimisia, er tiszaietii au căutat să împăce lucrurile, propunendă, ca însuşi statulu să înfiinţeze şi să susţină unu astfelu de institutu din visteria sa, când

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Mama Pădurăna.

(după Guy de Maupassant).

De cincisprezece ani nu mai dasem pe la Virelogne.

Mă întorsei acolo tòmna ca să vèneză, la amiculu meu Serval, care şi reconstruisse castelulu sèu, ce fusese distrus de Prusieni.

Iubiamu nespusu de multu acestu ţinutu. E unu colţu de lume încântătoru, care farmecă ochii, şi e sămănatu de mici păduri şi cutrieratu de părae, în care, ca în nisce vine, circula sângele pământului. Ce fericire dumnezească!...

La marginea pădurei „des Saudres” zării ruinele unei colibe. Indată imi adusei aminte, că în 1869 o vedusem întregă, îmbrăcată în viţe de via, cu găini înaintea porţii... Imi mai adusei aminte, că o bună femeie imi dase acolo înăuntru să béu unu paharu de vinu, într'o di, când eram forţe obositu, şi că atunci Serval imi spusese istoria locuitorilor colibe. Tatăl, unu bătrănu vènătoru fără concesia, fusese ucis de

gendarmii. Fiulu, pe care-l vedusem altădată, era unu flăcău mare, care trecea de unu crudu distrugătoru alu vènatului. Lumea îi nimea „Pădurăna”.

Era ore acesta unu nume, ori o poreclă? Intreba pe Serval, unde au dispărut acesti omeni? Şi elu imi istorisi următoarele:

Când s'a declarat răboiulu între Francia şi Germania, la 1870, fiulu Pădurănei se înrolă în armată, lăsându pe mamă-sa singură acasă. Nu pré era de plânsu bătrăna, fiindcă avea bani şi asta era lucru sciutu.

Rămase deci singură în casa sa, izolată, departe de sat, la marginea pădurei. Şi nici nu-i era frică de altmintrelea bătrănei, care era înaltă şi slabă, care nu ridea desu şi cu care omulu nu glumea nicicum.

Mama Pădurăna îşi urmă traiulu ei de toate zilele în bordeiulu sèu, care în curendă fu acoperit de zăpadă. Odată pe săptămână venea în sat, ca să-şi cumpere pâne şi puţină carne, apoi se întorcea în huruba sa. Fiindcă se vorbea de lupi, ea eşia cu puşca rugi-

nită a fiului sèu în spinare, cu cârja tocită, de vechi ce era; era curiosu să vezi pe bătrăna, puţin încovoiată, păşind încet prin zăpadă cu ţeva puscii înălţându-se peste călă ce negră, ce-o avea în capu de-i strîngea pèrul, care nu i-lu veduse nimena niciodată.

Intr'o di sosiră Prusienii. Ei fură împărţiţi pe la locuitorii, după cum era starea materială a fiă-căruia. Bătrăna, pe care o scia lumea ca bogată, căpeta în cartir 4 Prusiani.

Aceştia erau 4 flăcăi voinici, cu pèrul şi barba blondă, cu ochi albaştri, graşi, cu toate ostenele ce le înduraseră, şi buni feciori, deşi se aflau într'o ţară cucerită. Faţă cu bătrăna se arătau forţe prevenitori, cruţând-o, pe câtu le sta în putinţă, de osteneşi şi de cheltueli. Ii vedeai pe toţi patru spălându-şi dimineţa împrejurulu fântănei, cu mânecele cămăşei răsfărte, pe zăpadă, pielea lor cea albă-rumenă, cum e a omenilor de nordu, pe când mama Pădurăna mergea şi venea, pregătind supă; apoi îi vedeai curăţind bucătăria, frecând podinile, tăind lemne, cură-

ţind cartoff, spălându rufele, făcendă toate treburile casei, ca patru fi buni prin prejurulu mamei lor.

Dăr bătrăna se gânda neîncoetă la fiulu sèu, care era înalt şi slab, cu nasulu încovăiat, cu ochii bruneşi, cu mustaţa mare, care forma de-asupra buzei o perină de pèru negru. În fiă-care di întreba bătrăna pe fiăcare dintre soldaţii încuartiraţi la ea:

„Nu sciţi unde a plecatu Regimentulu francesu 23 de infanterie? Fiulu meu serveşte în elu.”

Ei răspundeau:

„Nu, nu scim de loc!”

Şi înţelegendă-i chinulu şi neliniştea bătrănei, fiindcă şi ei aveau mame colo departe, îngrijuau de ea câtu puteau mai mult. Bătrăna de altmintrelea îi iubea pe cei patru inimi ai ei...

Intr'o dimineţă, pe când bătrăna era singură acasă, vedu departe pe câmpu unu om venind cătră locuinţa sa. Ea îl cunoscu indată, era împărţitorulu de scrisori. Elu îi dade o hârtie împăturată, bătrăna scose ochelarii şi ceti:

„Dòmna Pădurăna, Scrisoarea acesta

Abonamente pentru Anul J-Ungari
Pe unu an 12 fl., pe şeselu
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unu an 40 franci, pe şese
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile postale din ţara şi din
afară şi la d. colectori.
Abonamentulu pentru Braşov:
la administraţiune, piaşamare
Nr. 22, etajulu I.: pe unu an
10 fl., pe şese luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe unu an 12 fl., pe
şese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu esemplar 5 cr. v. n. s. s. s. s.
15 bani.
Atătu abonamentele cât şi
insertiunile sântă a se plăti
înainte.

va dispune de mijloace; astfel s'a învoit și ministrul Csaky și nu s'a mai gândit la dimisiune. In cursul desbaterilor asupra bugetului cultelor și instrucțiunii publice unguresc, ministrul Csaky a căutat să dovedească șovinistilor, că ținta lui nu e alta decât maghiarizarea. Pentru ca să se facă acesta mai repede, un deputat anume Hagara a propus, ca legea școlilor populare să se revizuiască astfel, ca să se subvenționeze de stat școlile populare confesionale, avându prin acesta mai mult efect supraveghierea statului asupra lor. Deputatul Iuliu Schvarcz susținut pe ministrul, care a dispus, cumcă a sosit timpul de a lucra intensivă fără șgomot. Această declarație a ministrului esplică din destul ordinațiunile ilegale de maghiarizare, ce mereu le publică ministrii unguresci, fără să facă mult șgomot, ca cum s'ar face când s'ar aduce mereu în dietă legi de maghiarizare. Numai cât să nu uite ministrii unguresci, că socotela de-acasă nu se potrivește cu cea din tîrgu.

Foia ungurescă „Kolozsvar“ își ese din pele de bucurie, că lipsa de încurcături în afară le-a dat șovinistilor ocaziune a se desvolta înăuntru, ca să creeze „unitatea maghiară“. Ce fericit omeni! Ce bucurie le pôte pricinui gândul de a fi odată în acest stat numai Maghiari, ceea ce de altmintreala nu va fi cât e lumea.

Din afară. Visita Regelui Italiei la Berlin preocupă mult lumea politică. Pe când foile germane scriu, că prin acesta se întărește alianța triplă, foile rusești dîc din contră, că starea economică și financiară rea a Italiei o va sili pe acesta să iasă din alianță, mai ales că de când cu congresul catolic din Austria, care s'a pronunțat în contra unității Italiei și pentru restabilirea puterii lumesc a Papei, opiniunea publică în Italia se pronunță tot mai mult în contra alianței cu Germania. „Novosti“ dîce, că opoziția în contra ministrului președinte italian Crispi cresce tot mult. Alianța cu Germania nu e în folosul Italiei, căreia îi impune sarcini grele. „Novoje Vremja“ dîce, că visita dela Berlin are caracterul unei conferințe politice. D-l Crispi va decide cu priințiu Bismarck cestiuni politice. Dér ce cestiuni? Pôte că e vorba chiar de o apropiere între Italia și Francia. In Rusia acest fapt s'ar saluta cu plăcere.

De altă parte însă Rusia neavînd încredere în alianța triplă, continuă cu înarmările și cu luarea de măsuri militare. După o scire din Varșovia, generalul Zurinsky, despre care se vorbește în cercurile militare de acolo, că va fi în casă de mobilizare comandantul tru-

pelor din guvernamentele Kielce și Radomer, a inspectat cu deamăruntul deunădile în totă liniștea armată, mai ales în cercurile dela graniță, și se vorbește că în cursul verii le va inspecta încă odată.

Regele Italiei în Berlin.

Intrarea regelui Umberto în Berlin s'a făcut în 21 Maiu. La scoborirea din tren, împăratul Wilhelm îmbrățișă pe regele Italiei și pe principele de Neapole. Pentru a merge la palat, regele se urcă cu împăratul în prima trăsură înhamată a la Daumont, regele purta uniformă husarilor germani, ér împăratul a cuirasierilor albi. In a doua trăsură se găsia principele Henric al Prusiei și principele de Neapole, precum și unicul principe imperial cu fratele său; amîndoi, îmbrăcați în alb, salutau într'un mod grațios mulțimea cu plăzirile lor de pai. In a treia trăsură, d. Crispi, care părea un pitic pe lângă principele de Bismarck. Trupele formau gardul. Cuirasierii gardei precedau cortegiul; alții l'au închideau. Când cortegiul sosi la palatul imperial, împăratăsa, însoțită de cel mai mic din copii săi, se arătă pe pragul sălei gardilor corpului. Regele sărută mîna împăratăsei. La două ore dejun. La 7 ore prînd de gală.

Nici un incident. De notat totuși primirea făcută de către mulțime mareșalului de Moltke, care a fost foarte aclamat.

Parada din 22 Maiu a fost favorizată de o vreme mărță. Mulțimea era enormă. Principele imperial și fratele său cu suta au sosit cei dintîiu pe câmpul de manevre dela Tempelhof. Ei erau încântători în costumele lor de marinari. Impăratul și regele Umberto au venit în trasură. Impăratul era îmbrăcat în mare uniformă de general, regele Umberto purta uniformă de husar prusian. Cei doi suverani se urcară pe cal la casarma „Frumosa alianță“, împăratăsa, în amazonă albă, cu marele cordon al Vulturului negru, îi însoția, precum și principele de Neapole.

Defilarea a fost foarte remarcabilă din punctul de vedere al preciziei mișcărilor și al bune ținute a trupelor. Impăratul făcî se defileze de două ori trupele gardei, principele Albert de Prusia comanda primul regiment al dragonilor gardei, ér generalul Waldersee, batalioanele drumurilor de fier. La 10 ore și jumătate, revista sfîrșindu-se, regele Umberto plecă în trasură să viziteze fabrica de arme dela Loewe. El a fost foarte aclamat de către mulțime. Din partea sa, împăratul se puse în capul regimentului al 2-lea al gardei și se întorse la castel, salutată fără întrerupere prin aclamațiuni entusiaste.

Nici odată nu s'a manifestat un asemenea entuziasm.

Un accident înspăimîntător s'a întemplat în timpul serei de 22 Maiu pe preumblarea teilor. Un lucrător se preumbla cu copilul său în etate de doi ani, pe care îl ține în brațe, un polițaiu călare respine cu sălbătociă mulțimea. De aci urmă o imbuldă; pîrintele scapă din brațe pe copil, care cădî sub copita calului. El a fost ridicat zdrobit și plin de sânge.

SCIRILE DILEI.

In amintirea luptei dela Aspern. Ziua de Mercuri a fost pentru regimentul românesc 31 de inf. din Sibiu o zi de mare sărbătoare, ziua luptei dela Aspern, 22 Maiu 1809. După solemnitatea religioasă dela biserica din cetate a defilat întreg regimentul în pița cea mare. In casarmă d-l colonel de Cassau a ținut o vorbire însuflețitoare în limba germană și română, făcînd istoricul luptei și accentuînd soldaților, că are deplină speranță, că în momentul când Maiestatea Sa îi va chema, vor pune mîna pe arme și vor dovedi, că sunt bravi ardeleni. La 1 oră a fost prînd festiv în casarma mare; comandantul de corp a fost primit de întreg corpul ofiteresc și de muzică cu „Romana“.

Petrecere școlară. Luniă trecută școlile centrale române de aci și-au serbat maialul lor obișnuit, care precum scim se numește de aci încolo „Serbarea lui Popasu“, în amintirea fericitului Episcop al Caransebeșului, Ion Popasu, care ca protopop al Brașovului a fost unul din principalii întemeietori ai gimnasiunii noastre române din loc. Maialul a fost foarte bine cercetat, fiind și timpul frumos. Petrecerea a fost animată, s'au jucat, între alte jocuri executate de muzica militară, de către școlarii gimnaziali și comerciali în costum național „Călușarul“ și „Bătuta“, ér poporul a întins o horă mare, avînd în mijlocul său muzica de lăutar. Astfel maialul școlilor române s'a terminat sîra tîrziu în cea mai bună voie.

Legea pentru losuri prescrie timbrarea acestora până la finele lunei lui Maiu. Amintim celor cari au losuri terminul acesta, ca să nu-lă trîcă cu vedere. La timpul său am arătat, ce urmări are netimbrarea.

In contra Maghiarilor. Se scie, că acum vr'o doi ani au fost transportați în cete mari copii slovaci din comitatele nordice ale Țerei unguresc către țera

de jos (Alföld). Reuniunea rusă de binefacere a publicat în astă afacere o foie volantă, în care se ridică aspre imputări în contra Maghiarilor. Această foie volantă, precum spune „Nemzet“ Nr. 138, a publicat o acum Papkoff și în limba franceză sub titlul „Esclavage au centre de l'Europe“ (Sclăvia în mijlocul Europei). Autorul îndemnă pe guvernul rus să intervină pe cale diplomatică în această privință.

Oficieri austro-ungari la expoziția din Paris. Ministrul comun de războiu intenționează a trimite mai mulți oficieri din statul major de artilerie la expoziția din Paris. Despre studiile, ce le vor face acolo, vor să facă un raport. Paușalele de călătorie vor fi pentru unul de 500 fl. în aur.

Secția română la expoziția din Paris atrage foarte multă lume. Lăutarii romani sunt admirați. Familiile aristocrate și localurile publice se întrec a-i invita să cânte, plătindu-le sute de franci pentru câte trei ore. Superioritatea lăutarilor romani asupra celor unguri s'a recunoscut. Mîncările române dela birtul românesc atrag nespusă lume. E vorba să fiă invitați la un prînd românesc și ministrii francezi. In ziua întâiu, când s'a deschis birtul, vr'o 500 de inși nici n'au avut loc să ia ceva dela birt. Costume naționale române s'au vîndut până acum de peste 12 mii lei, atît de mult au plăcut.

Un necrolog neomaghiar. Sub acest titlu scrie „Luminătorul:“ „Secretarul fondului de pensie al jurnaliștilor din Ungaria, Dr. Francisc Heltai, cu inima înfrîntă de durere aduce la cunoștință, că priibutul său tată Laurentiu Hoffer a murit er după o bolă scurtă în Szentes...“ etc. Ce lucru frumos! Pe tata îl chamă „Hoffer“, pe fecior „Heltai“. Și nu s'ar mira nimenea, decă într'o zi am vedea un anunț de mörte cam în felul acestuia „Abraham Levi Rosenthal“, în numele fiilor săi Szentpétery Aladár și Burján Miksa, vestese mörtele fiului al treilea Kalapács Salamon, mort în etate de 50 ani, lăsînd în urmă doi fi: minorul Kalapács Izidor și maiorenlul Pályaudvari Adolf. Genealogia neomaghiară va da nascere de sigur unui al doilea turn al Vavilonului.

Muscele columbace. Scim, că în anul trecut mulți economi dela noi au suferit pagube foarte mari în vite din cauza acestor musce ucigătoare și e mare temere, că nici în acest an nu vom scapa de ele. In Ungaria s'au și ivit deja pe aci, pe colo, mai vîrtos în comitatul Aradului. Cele dintîiu

îi aduce o veste tristă. Feciorul d-tale Victor a fost omorît er de o ghiulea, care l'a tăiat în două. Eram lângă el, fiindcă ne aflam unul lângă altul și in Compania, și-mi vorbea de d-ta, ca să te prevestesc în ziua în care i s'ar întempla vre-o nenorocire. I-am luat din buzunar césornicul, ca să ți-l trimit d-tale după ce se va termina războiul. Te salută amical.... *Césaire Rivot*, soldat de classa a 2-a in Regimentul 23 de infanterie.

Scrisoarea era datată de trei săptămîni.

Bêtrana nu plînsese. Rămase nemișcată, atît de impetrită, de timpită, încât mai că nici nu mai suferea. Dér în cele din urmă lacrimile o podidiră puțin câte puțin, durerea îi cuprinse inima. Ideile veniau una după alta, idei înspăimîntătoare, idei care o chinuiau. Pe fiul său nu-l mai putea îmbrățișa nici odată. Gendarmii omoriseră pe tatăl lui, Prusienii i-au ucis pe fiu-său.... O ghiulea îl tăia în două. Și i-se părea bêtranei, că vede această scenă îngrozitoare, pe fiu-său cu capul

plecat, cu ochii deschiși, mușcîndu-și cu dinții vîrfurile mustății sale gróse, precum făcea în momente de mînie.

Ce se va fi făcut cu corpul său? Decă i-ar fi redat pe fiu-său, cum îi redase pe bărbatu-său cu glonțul în mijlocul frunții?!

Dér ea auși un șgomot de voce. Erau Prusienii, cari se întorceau din sat. Bêtrana ascuse iute scrisoarea în buzunar și i primi liniștită, cu figura obișnuită, avînd timp să și svinte și ochii.

Ei rideau toți patru, încântați, căci aduceau un frumos epure de casă, fără indoială furat, și i dedeau bêtranei a înțelege, că au să mînce ceva bun.

Ea se puse îndată la trîbă, ca să pregătască mîncarea; dér când fu să taie epurele, îi lipsi de astădată curajul. Și căți epuri nu tăia ea! Unul din soldați îl ucise cu o lovitură de pumn după urechi.

Bêtrana jupui acum epurele de pele, dér la vederea sîngelui, care-i umpluse mînilor, sîngele cald ce-l simțea că

se răcesce și se închegă, o făcî să tremure din creșet până în tălpi; i-se părea că vede mereu pe fiu-său tăiat în două, și roșu ca acest animal, bătîndu-i încă inima.

Bêtrana se puse la masă cu Prusienii, dér nu putu mînce nici o bucată. Soldații mîncară epurele fără să se mai îngrijesc de ea. Bêtrana îi privea dealături, fără să vorbească, cocîndu o idee și avîndu fața atît de liniștită, încât ei nu băgară nimic de sémă.

Deodată îi întrebă ea:

„E o lună de când suntem împreună și nici măcar numele nu vi-lă cunosc.“

Soldații abia înțelesă ce vrea ea, și și spuseră numele. Dér atîta nu îi fu de ajuns, ei îi făcî să știe și numele pe o hîrtie, cu adresele familiilor lor, și punîndu-și ochelarii pe nasul său cel mare, se uită la această scriere necunoscută ei, apoi împătură hîrtia și o puse în buzunar, ér peste ea scrisoarea care-i vestea mörtele fiu-său.

După ce mîncară, bêtrana le dîse soldaților:

„Mă duc să lucrez pentru voi.“

Și ea se puse să suie fînă în pod, unde se culcau Prusienii.

Soldații se mirau de acest lucru; ea le esplică, că nu le va fi așa frig, și ei îi deteră ajutor. Și ei grămădiră multă fînă până la coperișul de paie, și astfel își făcură un fel de odaie mare cu patru pîreți de fîn, cald și mirositor, unde durmiau de minune.

La prînd, unul dintre ei se neliniști vîdînd, că mama Pădurăna nu mîncă de loc. Bêtrana dîcea că are cîrcei la stomac. Apoi făcî un foc bun să se încălzească, și cei patru Prusieni se suiră în locuința lor pe scara de care se serviau în fie-care sîră.

Îndată ce ușa dela pod fu încuiată, bêtrana luă scara, apoi deschise fără șgomot porța de afară, și se întorse să caute snopi de paie, cu cari își umplu bucătaria. Bêtrana mergea cu picioarele góle prin zăpadă, așa de năcet, că nu s'auzia nimic. Din timp în timp asculta horcăiturile cele tari și neegale ale celor patru soldați.

Când creșu ea, că s'a pregătit din-

musce columbace s'au ivit în anul a-cesta la 4 Mai în comuna Șoborșin. De atunci ele s'au sporit așa de tare, încât ceriul este aproape negru de ele. Bieții economi din Șoborșin numai noaptea își pot lucra câmpul: noaptea ară, noaptea séménă, ér ziua își închid vitele lor în ocol pentru a-le feri să nu cadă pradă acestor micuțe ucigașe.

Serbările

ZIILE DE 10 MAI ÎN BUCUREȘTI.

Te-Deum. — *Defilarea.* — *Iluminațiile orașului.* — *Prânțul la palat.* — *Manifestația cu torțe.*

Cetim în „Epoca“:

La orele 10 $\frac{1}{2}$ la Mitropolia s'a celebrat obiceiul Te-Deum, pentru aniversarea zilei de 10 Mai.

La acest Te-Deum oficiat de I. P. S. Mitropolitul primat au asistat MM. LL. Regele și Regina, toți atașajii militari ai legațiilor străine din capitală, un mare număr de generali, de coloneli și toți miniștrii.

Te-Deumul s'a sfârșit la orele 11 $\frac{1}{4}$. La ieșirea din biserică patru femei române îmbrăcate în costum național oferiră M. S. Reginei câte un porumbel alb.

La orele 11 $\frac{1}{2}$ M. S. Regina sosese pe bulevardul la locul desemnat pentru primirea defileului și ocupă pavilionul ce i este rezervat.

M. S. Regele vine călare urmat de atașajii militari străini.

Regele Carol e însoțit de generalul Crețeanu, care stă la dreapta M. S. și de adjutanții săi.

D-lu generalu Manu, ministrul de război, ia loc lângă M. S. Regele, ér ceialți miniștrii stau pe lângă M. S. Regina, care e îmbrăcată în alb.

Tribunele, deși împărțite în diferite categorii, adică tribuna presei, tribuna deputaților și senatorilor etc. sunt ocupate toate de dămne, care veniseră acolo încă dela orele 9 dimineața.

Agencia poliției sunt afară din cale amabil și permit sexului frumos să ocupe și locurile ce nu i sunt destinate.

Astfel reprezentanții presei sunt nevoiți a se așeza unde pot.

Deputații și senatorii sunt asvărliți într-un colț, unde e grămădită o mulțime de lume.

Mărturisim însă, că poliției i-a fost cu neputință să menție o ordine desăvârșită, față cu o mulțime atât de imensă și atât de curiosă.

În fine la orele 12 începe defilarea. Vin întâi școlile cu drapelul lor. Ținuta tinerilor este perfectă. Apoi vine școala militară, școala de cavalerie, ofițeri fără trupă, ofițeri de rezervă, vânători, alți 2-lea de linie, artileria, călărași, roșiori și regimentul alți treilea de linie.

O companie din acest regiment

e comandată de principele Ferdinand de Hohenzollern.

La trecerea principelui moștenitor se audă mai multe urale.

Trupele au defilat toate într-un mod perfect. S'au distins cu deosebire vânătorii, a căror ținută marșială a impresionat tot publicul.

Defilarea urmă în următoarea ordine:

1. Școlile primare cu drapelul lor.
2. Școala de meserii,
3. Ofițerii afară de rânduri,
4. Școala de aplicație a ofițerilor de geniu și artileria sub comanda locotenentului Crătunescu.

5. Sergenții diferitelor regimente venite pentru tragerea la țintă.
6. Batalionul alți 2-lea de vânători sub comanda maiorului Vidulescu.

7. Batalionul alți 3-lea de vânători sub comanda maiorului Bereșteanu.
8. Regimentul 2 de linie sub comanda colonelului Budiștianu.

9. Regimentul 3 de linie sub comanda colonelului Paladi.

La defilarea acestui regiment ia parte și A. S. R. Principele moștenitor.

A. S. R. comandă batalionul.

În tot timpul defilării A. S. R. este întâmpinat de aplauze și de urale.

10. După acestea urmăză batalionul de dorobanți din Dobrogea.

11. Brigada de dorobanți compusă din regimentele 6 și 21 sub comanda colonelului Gorjan și a locotenentului colonel Leonu.

12. Regimentul 1 de geniu sub comanda colonelului Argintoianu.

13. Batalionul de asediu sub comanda maiorului Stoica.

14. Regimentele 2 și 6 de artilerie sub comanda colonelului Tell.

15. Elevii școlii militare, secțiile cavaleriei și artileriei.

16. Regimentul 1 de roșiori, și

17. Regimentul 3 de călărași.

La orele 12 $\frac{3}{4}$ defileul e terminat.

După acestea a fost recepțiune la palat.

Sera totu orasul e iluminat, și poliția de astă-dată ține o ordine perfectă.

Se disting prin bogăția luminațiilor: ministerul de finanțe, casa d-lui generalu Manu, ministerul de interne și prefectura poliției Capitalei.

Grădina Cișmegiu e iluminată a giorno.

La palat s'a dat un mare prânț, care a început la orele 8. Au fost invitați toți generalii, care se găseseră în Capitală, președinții tribunalelor, ministrii, primarul Capitalei, I. P. S. Mitropolitul primat și Mitropolitul Moldovei.

M. S. Regele a pronunțat o alocuțiune caldă, prin care arată faptele mari ale generațiilor trecute, care au luptat pentru întemeierea patriei, și exprimă convingerea, că și generația tineră va urma pe aceeași cale pentru

fericirea patriei neatârnată. P. S. Mitropolitul Primat răspunde M. S. Regelui prin câteva cuvinte. Prânțul se sfârșese pe la orele 9 și jumătate.

Pe la orele 9 $\frac{1}{2}$ manifestații în număr de 1000—1500 cu torțe și cu musica în capul lor percurgă calea Victoriei și sosesc în curtea palatului, unde aclamă pe M. L. Regele și Regina.

D. Consilierul comunal Brătescu pronunță aici un discurs.

În balcon se vedu MM. LL. Regele și Regina, ér lângă MM. LL. stau dd. Lascar Catargiu și Ghiță Mărzescu.

La orele 10 $\frac{1}{2}$ manifestații se întorc la domiciliurile lor. Puțin după acesta M. S. Regina se duce la grădina Cișmegiu, unde se plimbă cât-va timp, și apoi percurge în trăsură totă calea Victoriei împreună cu principele moștenitor. La orele 12 iluminațiile se sting. Serbările s'au sfârșit.

Prințul moștenitor al României în Senat.

În ședința dela 9 (21) Mai a. c. a Senatului român a fost primit cu o solemnitate deosebită prințul Ferdinand, moștenitorul presumpțiv al Tronului.

Cu această ocaziune vasta sală a Senatului luă o înfățișare deosebită. Tribuna damelor a fost transformată în tribună regală, unde s'a așezat un scaun aurit pentru Regina; loja presei a fost ocupată de dămne, celelalte loji erau pline de corpul diplomatic și înalții demnitari ai țării; galeriile s'au transformat în tribună publică, a presei, etc.

La ora 1 și jumătate în sala ședinței a intrat M. S. Regina urmată de d-na Voinescu și domnișorele de onoare.

Regina ocupă locul pregătit pentru ea. Peste puțin intră în sală prințul Ferdinand, care a fost întâmpinat la intrare de către biroul Senatului. Prințul luă loc în capul băncii prelaților.

Intrarea Suveranei și a Prințului moștenitor a fost salutată de întregul Senat, care s'a sculat în picioare. După-ce se potoliră aplauzele, președintele Senatului, generalu I. Em. Florescu, rosti următorul discurs:

Principe,
E frumoasă ziua, în care pricipiul eridității tronului, această veche aspirațiune a Românilor consacrată prin constituțiune, se realizează astăzi prin prezența A. V. Regale între noi.

După atâtea furtuni, cari au trecut peste țară, Românii erau setoși de ordine și de stabilitate.

A fost dat M. S. R. să îndeplinească această măreț și legitimă dorință, când acum 23 ani a venit pe pământul nostru ca să își consacre viața independenței și fericirii patriei.

Al. Vostră și poți ușor da sémă de totă însemnătatea acestui act.

Nerăbdarea, cu care erați așteptat de țera întregă a-ți putut-o constata prin manifestațiunile de iubire, cari au izbucnit în totă întinderea Regatului.

Atitudinea populațiunei este probă cea mai vedită, că ea înțelege totă înruierea acestui fapt asupra viitorului națiunei noastre.

Lumea întregă a dobândit o nouă probă de tărie, cu care poporul român ține la monarhia constituțională și la dinastia sa.

Moștenitorul alți tronului veți ave pururea drept model alți credinței jurate pe M. S. Regele.

Veți găsi în M. S. Regina, nobila femeie, care alături cu ilustrul său soț a împărțit și durerile și fericirile țerei, cea mai înaltă expresiune a talentelor, care facu tronul strălucit, și a virtuților, care l facu iubit.

Veți urma aceste frumoșe și patriotice exemple.

Acăsta este credința noastră și fiți siguri pricipie de totă încrederea și iubirea poporului român.

La acest discurs prințul Ferdinand a răspuns:

Domnule președinte,
Domnilor senatori și colegi,

Adăncu mișcat de cuvintele măgulitoare ale onor. nostru președinte și a căldurosei d-vostre primiri, sunt fericit a veni astăzi spre a lua loc în această înaltă adunare, cum prevede art. 76 din constituțiune.

Înțeleg pe deplin însemnătatea acestei dispozițiuni a legii noastre fundamentale.

Regimul monarhic reprezentativ — negreșit cea mai bună formă de guvern, căci ea dă poporului toate garanțiile — cere totuși dela Suveranul, care voiesce să l aplice cu sinceritate, o mare încercare și o cunoștință desăvârșită a întocmirilor și omenilor țerei.

Acăsta este cuvântul, pentru care Constituțiunea noastră, proclamând pe moștenitorul Coronei senator de drept la vârsta de 18 ani, a voit ca viitorul Suveran să se deprindă din vreme cu mănuierea treburilor Statului și a nu lucra și grăi decât după interesele naționale și simțemintele românesce.

Voiu urmări dăr cu cea mai vie luare aminte lucrările d-vostre, și voiu căuta să studiez în toate amănuntele sale mecanismul politicii alți scumpei noastre țeri, unindu-mă din suflet cu frumoșă menire dată Senatului de 23 de ani încôce.

destul, aruncă în foc un snop și după ce se aprinse, îl aruncă peste celelalte, apoi eși afară și privi.

O lumină puternică se răspândi în câteva secunde în interiorul colibei, apoi un jărătic înspăimântător se făcu, un uriaș cuptor aprins, care împoșca rațe de lumină prin ferăstra cea strimă peste zăpadă.

Un strigăt puternic se auđi din vârful casei, apoi urmară vaete și țipete de om, strigăte sfășietore de grôză și de spaimă.

Ușă podului cădu înăuntru, o vultură de foc păturse în pod, caprinse coperișul de paie, ridicându-se în ceru ca o imensă flacără; întreaga colibă ardea.

Nu se mai auđiau decât pocniturele focului, trosniturile păreilor, dărămăturile grîndilor. De-odată coperișul se cufundă și lemnăria aprinsă a locuinței arunca în aer, în mijlocul unui ncr de fum, snop mari de scinte.

Câmpia, albă, luminată de foc, licărea ca o masă de argint zugrăvită roșatic.

Un clopot încep să sune în depărtare.

Bătrâna sta în picioare, înainte locuinței sale distruse, înarmată cu pușca fiu-său, păzind să nu scape vre-unul din cei patru soldați.

Când vedu că totul s'a isprăvit, aruncă pușca în jărătic. O detunătură răsuna.

Sosiră omeni, țerani și Prusieni. Pe bătrâna o găsiră ședend pe un trunchiu de arbore, liniștit și mulțumit.

Un oficer german, care vorbea franțuzesce ca un fiu alți Franciei, o întrebă:

„Unde sunt soldații încovartirați la d-ta?”

Ea își întinse brațul său slab către grămada roșă de focul ce se stingea și cu voce puternică răspunde:

„Acol înăuntru!”

Lumea se grămădi împrejurul ei. Prusianul o întrebă:

„Cum s'a ivit focul?”

Ea pronunță:

„Eu l'am pus.”

Omenii nu o credeau, cugetau că nenorocirea acăsta i-a smintit mințile. Atunci cum era ea încunjurată de totă lumea și o asculta, istoric, bătrâna, totu lucrul dela început până la sfârșit, dela primirea scrisorei până la cel din urmă strigăt al soldaților, cari au ars împreună cu casa sa. Nu uita bătrâna a spune toate amăruntale, cum s'a ivit în ea simțemintul de răsbunare pentru mărtea fiu-său și ce a făcut.

Când isprăvi vorba, scose din buzunar două hârtii, și pentru a le deosebi la cea din urmă licărire a focului, își puse și ochelarii pe nas, apoi arătând o hârtie, pronunță: „Etă, aci mi-se vestesce mărtea lui Victor!” Luând apoi cealaltă hârtie, adause arătând cu capul către ruinele cele roșii: „Etă, aci e numele lor, pentru ca să li-se scrie familiilor lor.” Și întinse liniștită hârtia cea albă oficerului, care o ținea de umeri, și dișe:

„Le vei scrie părinților lor ce s'a întâmplat, și le vei spune, că eu am

făcut-o. Nu uita pe Victor Simon, pe Pădurăna!”

Apoi doispredece omeni se așezară iute în rând în fața ei, la o distanță de douăzeci de metri. Ea nu se mișca de loc, înțelese ce se face și aștepta.

Un ordin se auđi, o lungă detunare urmă îndată. O împușcătură întârziată porni sigură după celelalte.

Bătrâna nu se răsturnă, ci cădu drept în jos, ca și cum i-s'ar fi cosit picioarele.

Oficerul prusian se apropiă de ea, era aproape tăiat în două, și în mâna sa sbircită ținea scrisorea, despre mărtea fiu-său, scaldată în sânge.

Amicul meu Seval adause:

„Germanii și-au răsbunat distrugându-mi castelul meu dela țără.”

Eu mă gândeam la mamele celor patru feciori arși și la vitejia cruntă a cesteilalte mame împușcate.

Ca amintire luai o mică pătră, încă năgră de foc.

Primirea pe care capitala și poporul român 'mi-au făcut-o la sosirea mea, 'mi este o dovadă, că națiunea, mulțămintă de rezultatele, pe cari monarchia constituțională ereditară le-a dat României până acum, voiesce menținerea și întărirea acestui regim pe viitor.

Prin urmare, este datorita mea de a lucra fără preget și spre acest sfârșit, și fâgăduiesc, că îmbrățișându-mă cu căldură aședemintele, pe care țera și-le-a dat în deplină libertate, voi încuviința și voi sprijini numai ce este potrivit pe deplin cu simțimintele poporului.

Voi contopi astfel existența țerei cu a mea; în mine veți găsi un coleg mândru de a conlucra la tot ce va da țării și strălucire Patriei noastre neatermate.

Acosta a fost pururea și dorința Regelui nostru, iubitelui meu unchiu, pe ale cărui gloriose urme mă voi sili să pășesc.

Încă odată, d-le președinte, d-lor senatori și colegi, vă mulțămesc pentru iubirea, pe care 'mi-ați arătat-o din ziua înscrierii mele printre d-văstră ca moștenitor presumpțiv al Coronei, și rog Pronia cerescă, care a ocrotit România în toate împrejurările, să mă asculte și să mă susție așa încât să pot răspunde pe deplin așteptărilor Regelui și ale iubitelui său popor.

Să trăiască România!

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciul biurolui de coresp. din Pest)

Berlin, 25 Mai. Regele Umberto pleca de aci Duminecă după amiază. — Parlamentul a primit cu 185 contra 165 voturi legea de asigurare a lucrătorilor bătrâni și neputincioși. Cu acesta s'a închis sesiunea parlamentului.

Roma, 25 Mai. Consistoriul anunțat s'a ținut. Papa a rostit o vorbire. Nu e sigur că se va publica vorbirea, care a ținut-o în ton violent. Papa se plânge în ea asupra politicii guvernului italian, își exprimă mulțămirea asupra manifestațiilor congreselor catolice.

Praga, 25 Mai. Greva în revirul Kladno s'a generalizat; greviștii sunt în număr de 7000. Pleacă într'acolo două batalioane.

Gelsenkirchen. Numeroase țehuri minere s'au pus de eră în grevă. În ținutul Kreuznach și Saar greviștii sunt în număr de 13,000.

De ale școlii.

Pentru ce nu vin copiii la școlă?

O adevărată bătălie a școlilor noastre este neumblarea regulată la școlă a copiilor. Așa de mare e răul acesta la noi, încât prin unele părți a început a se aduce ca motiv, că nu e trebuință de școlă.

Deși e foarte greșită părerea celor, cari vedându că nu se caută școlă regulată, află în acesta temei de a nu mai face nimic pentru școlă, totuși amă fi nedrept, decât n'am recunosce, că neumblarea copiilor la școlă este una din pedecile cele mai mari ale progresului școlilor noastre populare, și de aceea amă căutat isvorele acestui rău mare. După mine acestea ar fi:

I. Miseria multor părinți, cari se vedu siliți a se folosi de copii lor la lucrul țilei. Lipsa stărei materiale ne mai strică pe noi încă și în alte multe privințe; unde s'ar pute astăzi ridica poporul nostru, când el ar fi avut? Cred că astăzi ne cunoșcem mai bine ca ori-când și cunoștința de sine e cel dintău pas spre îndreptare. Apoi decât le cunoșcem trebuie să scim și căile, cari ne pot duce la stare mai fericită, și aceste sunt astăzi numai două: cea intelectuală și cea materială, cartea și bunăstarea. Pre-

țimea, noi învățătorii și inteligența totă are astăzi cea mai stăntă datorită a-senisi și a lucra din toate puterile, ca poporul nostru să înainteze. Școlă trebuie adusă la așa stare bună, ca copiii să se potă cât mai mult folosi cu ce învăță înțersa și ca în modul acesta părinții din exemple vii să vină de sine la cunoștință, la convingerea, că pruncii lor umblându la școlă nu numai n'au păgubit, ci din contră chiar și în privința modului de câștig au profitat mult. După a mea părere, o școlă astfel întocmită nici când nu va rămâne necercetată de prunci, fiă miseria părinților cât de mare.

II. Părinții, cari privesc pe învățătorii de spaima pruncilor. Vor fi făcut mai toți colegii învățătorii trista experiență, că pruncii privesc școlă ca un loc de pedepsă pentru ei și pe învățător ca pe omul cel chiamat numai de a se împotrivi la tot ce le place lor. După părerea mea, pentru acesta sunt vinovați părinții. Aceștia când voiesc a reține pruncii dela ceva neiertat, sunt destul de nesocotiți a-i amenința cu școlă și cu învățătorul. 'Mi sunt de comună cunoscute expresiunile: „Eacă vine învățătorul, vei vedea tu acum“, s'eu: „Lasă că acuși te voi duce eu la școlă, apoi îți va da ție învățătorul“ etc. etc. Vorbe de acestea deșteptă în prunci ura către școlă, el — pruncu — o privesc ca pe o închisore. Ura, în modul acesta căsumată către școlă, nasce în copil îndărătnicia și îl face a cugeta la mijlocele prin cari ar pute scăpa de școlă neplăcută. Cu astfel de prunci întâmpină șermanul învățător mar greutăți, până ce le scote din cap părerea greșită și până ce se-le face plăcută școlă. În contra acestei iveli generale, colegii învățătorii se folosesc ocaziunile, ce li-se dau când vin în atingere cu poporul, a capacita pe părinți, ba chiar d-nii preoți, ca directori scolastici, ar trebui să pășesc cu serioșitatea cerută și prin cuvântări în biserică, și prin consultări la totă ocaziunea dată să arete părinților acosta greșelă.

III. Nepriceperea părinților. Unii părinți se arată deplin mulțumiți, decât pruncii lor au învățat barem atăta câtă învățaseră și ei în pruncia lor și așa îndată ce apucă pruncu mai bine înainte cu învățatura, îl iau dela școlă. Apoi decât întreb, că pentru ce, își răspund, că: „Știu că doră nu o se-lă face popă; eu încă n'am învățat atăta, și vedu că tot n'am perit“. Ca și cum numai „popii“ i-s'ar cuveni și s'ar cere să aibă învățatură mai multă, și ca și cum ar fi destul în lumea acosta să nu per, apoi încolo să trăsesc ori și cât de amărit și ticălos. Astfel de părinți firesc nu știu să prețuiască însemnătatea învățământului și pruncii lor cu greu vor frecventa școlă regulată.

Trebuie și aici pășit cu bună chibzuță și a face pe părinți ași cunoșce păgubitoarea rățacire în care se află. O bună înțelegere și armonie între preot și între învățător pot să vindece toate relele acestea.

IV. În cele mai multe casuri sunt de vină mult și însiși colegii învățătorii. După cum am esperiat în decursul acestor doi ani, cei mai mulți nu pricepu cum să se potă cu pruncii așa ca să-i atragă și să le facă școlă plăcută. Sunt învățătorii — ce e drept — cari urmază, respective cari se folosesc de mijlocele potrivite spre a pricinui pruncului atragere și iubire către școlă, însă puțin sunt de aceia de cari se aud, că i iubesc scolarii într'atata, încât au atragere mare să meargă la școlă, ci o facu acosta numai din silă. Nu e lucru așa ușor a fi învățător, cum cugetă omii noștri; cugete on. cetitorii numai, purtarea cea corăspunțore cu scolarii și cu membrii comunei sale ce cunoștință de omeni și ce experiență cere! der apoi celelalte studii ale sale? Și cu toate acestea, ce

puțină s'eu se ține la noi de cerințele acestea!

Să trecu la cele ce pot să facă învățătorul pentru stăpirea acestui rău. Sunt foarte multe mijlocele acelea, care are învățătorul de a-le urma, ca să facă pe prunci să cerceteze școlă regulată și cu diligență.

În speranță, că se vor interesa unii dintre colegii învățătorii de asemenea mijloce, voi lăsa să urmeze câteva, cari după părerea mea le află de bune.

Mijlocele acelea sunt următoarele:

1. Recompensele. Scolarului care un restimp anumit n'a lipsit nici-odată dela școlă, să i se dea pentru diligența sa o recompensă, precum un loc mai înaintat, s'eu să i-se încrădă în școlă vre-o ocupațiune de onore.

2. Pedepsele. Pruncii, cari lipsesc mult dela școlă fără cauză binecuvântată, să și perță locul, să se declare de nedemni pentru împlinirea ocupațiilor lor de onore, să se arate preotului, ca director scolastic, când acesta cercetă școlă, luându-se catalogul, respective protocolul în mână preșența lor.

3. Escusarea. Totu pruncu, care lipsesc dela școlă, are să și arate cauza lipșirii lui; ori care prunci care a lipșit dela școlă, să se întrebe, după ce a venit, despre cauza din care a făcutu acosta. Muștrările și sfaturile înțelepte și blânde pot să avă bun efect în atari casuri.

4. Traiul bun cu părinții copiilor. Învățătorul să se silăscă a trăi bine cu părinții pruncilor și anume să le facă (cum am d'is mai sus) evidentă stricăciunea ce aduce cu sine lipsirea multă dela școlă, precum și folosul cercetării regulate a școlii.

5. Ordinea și regularitatea. Unu bun mijloc de a împușina absențele este păzirea acurată a orelor de școlă. Dacă de pildă învățătorul nu va ține ordine în școlă, va începe odată mai curând, de altă-dată mai târziu, și va fi când la unu timp, când la altu; atunci o asemenea neregularitate va avă influință de totu stricăciune asupra ordinea de casă, mai v'ertosu acolo, unde pruncii, după timpul de școlă se mai aplică și la câte unu lucru de casă. Școlă și în privința ordinea are să fi unu modelu pentru comunitatea întregă.

6. Modul aplicării pedepsei. Învățătorul trebuie să fiă cu multă prudență și la aplicarea pedepsei pentru absentări, pentru-că tocmai și pedepsa acosta întrebunțată des și fără circumspecțiune pot să devină o cauză a absentărilor. Decă pedepsa să se execute numai în acele casuri (înțelegându pe la satele noastre), când învățătorul se va fi înțeles mai întâu cu părinții.

7. Precum în toate trebile importante ale școlii, așa și la mijlocirea cercetării școlii, învățătorul trebuie să se asigure de conlucrarea directorului, a inspectorului scolastic și a direcției civile locale. Fără de confăptuirea acosta silința lui în cele mai multe casuri pot să rămână cu rezultatul micu.

Pe scurt, acestea sunt mijlocele cari trebuie să-le urmeze fiă-care învățător dela sate. Dacă vor urma cel puțin aceste mijloce, pot să fi siguri de stăpirea răului sus numit.

Feneșul — s'asesc, 1889.

Aureliu B. Popu
învățător.

ECONOMIA.

Părintele albinelor,

storiă instructivă pentru popor și tinerime: de Michail Connerth. — Localisată de Valeriu Florianu.

Albinele lucrătoare; Trantorii; Matea. (Urmare.)

„Der ore își pot înmulți stuparul după placul său stupii?“ întrebăm noi mai departe.

„Își pot“, răspunde vrednicul bătrân, „și acosta o pot face pe căi deosebite.“

Și anume s'eu că o face pe cale fîrscă s'eu pe cale măestrită. Acela care voiesc să calce pe calea cea dintău trebuie neapărat să lase albinele să răscesă după placul lor; cine voiesc însă a se îngriji mai înțeleptesc de stupi, va să d'ică a-i înmulți prin măestrită, își înmulțesc stupii pe altă cale.

„Cât de poftitori nu suntem noi a sci, cum se întâmplă acosta înmulțire măestrită, deorece noi nu amă mai aștit despre o astfel de înmulțire a stupilor până acum?“ d'iserăm noi către domnul parochu, care cu atăta dragoste ne da deslușirile cerute.

„Acosta încă o veți cunoșce, când ne vom uita mai cu deamăruntul în lăuntru coșnițelor,“ — răspunde ne-întârziat domnul parochu. — „Acum ne vom sili să cunoșcem și pe bărbătușii albinelor, adică pe trantorii. Vedeti că tocmai aci a căput unu trantor din sbor, ne mai putându să se avente erăși. Pătruș dragă, sai iute, prinde-lu cu mâna fără frică, căci n'are acă spre a te pute împunge, și-l adu încocă! Așa veți! Uitați-vă binișor la acestu trantor; cred că băgați de s'eu, că elu este ceva mai mare ca o albina lucrătoare și cu multu mai greoiu!“

Trantorii nu sunt așa de bine cunoscuți cum sunt de pildă albinele lucrătoare, cari se pot vedea pretutindea, de unde pot numai ca să ducă câte ceva. Peste totu d'is trantorii despuțesc ori-ce lucrare; fiă în lăuntru coșniței, fiă în afară de coșniță, ei nu voiesc să și încorde puterile lor pentru binele întregului popor de albine, celu multu ajută prin căldura lor la ciocirea ouelor din cari au să se facă albine. Acești trantorii sunt susținuți cu toate cele trebuincioșe pentru nutrire numai de către albine și se nutresc cu deosebire cu mierea cea mai bună, pe când nutritorele lor, adică albinele lucrătoare, se îndestulesc cu nutrementu mai puțin bun.

Der pe lângă toate acestea bărbătușii trebuiesc să fiă în societatea albinelor! Numai cât ei nu sunt în decursul întregului an în coșniță. Albinele lucrătoare îi suferă numai până atunci în coșniță, până când sunt trebuincioși la prășirea matcelor. Și acosta se întâmplă începându de primăvera până cel multu la sfârșitul lunei lui Augustu. Der se întâmplă și abateri dela regula acosta. În anii cei mai bogăți în miere mai ales, sunt suferiți vre-o câțiva trantorii a petrece în decursul ernei în coșniță.

Îndată ce bagă de s'eu albinele cumcă mierea începe a se gata, numai decâtu silesc pe trantorii din coșniță să părăsescă mēsa cea îmbelșugată. Ei numai decâtu sunt îmboldiți în jos din parte de deasupra a coșniței, unde bucosu petrecu, și sunt cu puterea scoși afară din coșniță. Adeseori se nasce, când se întâmplă acosta, o răscolă în totu poporul albinelor. Pe când se prăvălesc toți în spre urdiniș, nu arare-ori se întâmplă, că acelu urdiniș în mijlocul acestei lupte este astupat și poporul întregu din coșniță vine în primejdiă de a se înaduși.

Adeseori veți în timpul acesta pe una s'eu două albine lucrătoare alungându cu mare amărăciune pe câte unu trantor afară din coșniță, și fiindcă acelu trantor nu voiesc a se supune de bună voie, prea adeseori se întâmplă, că albinele lucrătoare fac întrebunțare de acul lor, întrebunțare, care e imprimată cu perderea vieții lor. Acosta certă dintre albinele lucrătoare și trantorii vine înainte sub numele de lupta cu trantorii, și e foarte bine descrisă în cântecelul de mai la vale:

Lupta cu trantorii.

I

Scoteți-mi pe trantorii afară!
Le d'ice albina crăiasă,
Eu nu mai suferu în țera
Pe trândavii! Iute să iasă!

II

Albinele cele lucrătoare
Ca bravii la luptă se gată
Și cu săgeți zdrobitoare
Plecat'au ca să se bată.

III

Leneșu poporū, ieși afară!
Nu scii proverbul ce dices:
„Cine fuge de osteneală
Nu-i vrednicu nici ca să mănec!”

IV

Se'ncepe o crâncenă luptă,
Trântorii, cu corpuri greoie
Șdrobiți, sunt puși în grămadă
De albinele cele vioie!

V

Cei ce au scăpatu de perire
Din lupta cea prea amară
Luăți sunt în prigonire
Și scoși afară din țără!

VI

La graniți cu toții s'adună,
Se rógă, se vaetă tare,
Dér fómnea viéta le curmă
Ne mai aflându îndurare.

VII

Țera lorū încântătoare
De leneși acum îi scăpată
Ș'albinele sîrguitoare
Adună la miere curată.

Trântorii în de obște numai atunci
sunt suferiți preste terminul lorū în
coșniță, când d. e. matca este cu scă-
deri. Dacă stuparulū vede preste timpulū
îndatinatū în coșniță trântorii, atunci
această împrejurare îi este unū semnū,
că elū se facă o privire cu deamăruntulū
la stupulū în care se mai află trântorii,
uitându-se la pui, pôte să-și câștige cu-
noscințele de lipsă, adecă: ce însușiri po-
sede matca.

Prin alungarea cu puterea a trântorilor
nu numai că pierū multe albine lucrătoare
în acea luptă, ci, ce e mai mult, se perde
multū timpū prețiosū, așa că lucrările încetă
mai cu totulū. Spre a ajuta încâtva pe albine
în lupta lorū cu trântorii, prietinelū albinelorū
se va aședa adeseori în apropierea coșniței
ajutându pe albine în alungarea trântorilor;
dér acésta nu se pôte întotdeauna face
și de aceea este făcută anume o cursă
în care se prindū însiși trântorii. O astfel
de cursă este făcută din o împletitură de
drotū și încă așa, încât trântorii sunt
înălțurați. Și acésta se se întemple la tóte
coșnițele și deorece pótū fi totū în acelu
timpū mai multe astfel de curse întrebunțate,
și lucrulū acesta mai cu de grabă va fi
îndeplinitū.

Trântorii sunt părinții albinelorū,
pe când matca este mama tuturora. La
matcă încă ne vomū uita mai târziu, și
acésta o vomū face cu privilegiul când
ne vomū uita în coșniță. Ea este o femeiușcă,
ca și tóte albinele lucrătoare, numai de
o frumseță și mărime mai alésă; ea încă
posede unū acū, dér nu împunge cu elū,
decâtū celū multū numai în necazulū celū
mai mare și și'atunci numai semene de ale
sale.

Matca depune, ca și alte femeiușci
de insecte, ouă, pe când albinele lucrătoare,
deși încă sunt femeiușci, în urma desvóltării
nedesvérșite a tupului lorū nu ouă. Ce-i
dreptū, că se întemple uneori că unele
albine tinere lucrătoare, cari sunt din
întemplantare în tinerețe ceva mai puternice,
decâtū celelalte albine lucrătoare, se ouă,
dér din aceste ouă se desvóltă numai
trântorii. De altmăntrelea acésta se
întemple numai în lipsa cea mai mare,
când adecă matca a muritū și nu a mai
rămasū alta dreptū urmașă în loculū ei.
Fiindcă din ouăle unei ast-

felū de albine ouătoare, numită și mamă
mașteră, precum s'a amintitū, nu se desvóltă
decâtū numai trântorii, nu și albine lucrătoare,
de aceea ea nu este în stare a susține
stupulū. Stuparulū decī trebuie să se
îngrijască ca să aducă cu bună vreme
la acelu stupū éráși vre-o matcă.

O matcă bună este în stare a oua
într'o di ca la trei mii (3000) de ouă și
în unū anū până la două sute de mii
(200,000); însușirea acésta de a oua o
posede o matcă în decursū de cincī anī.
Ea pôte firesce după placulū ei a oua
sēu unū ou bărbătescū sēu unulū femeiescū,
adecă unū astfelū de ou, din care după
placulū ei o se se desvólte sēu unū
bărbătușū sēu o albină lucrătoare, sēu o
matcă.

Dacă voiescū albinele lucrătoare ca
din unū ou, din care ar avea să se desvólte
de altcum o albină lucrătoare, se se desvólte
diciū o matcă, atunci ele facū căsuța
(celula), unde este depusū oulū, mai mare
și-i aducū omidei (căci la vre-o cincī di
după ouare ése din ou omida) ceva mai
bunū de mănecare. Din făcare ou femeiescū,
care nu este mai de îndelungū timpū
ouatū ca de cincī di, se pôte cresce o
matcă. În modulū acesta își ajută albinele
numai când au cădūtū în necazū mare. O
astfelū de matcă se numesce *inlocuitoare*.
Fiindū cu băgare de sēmă vomū afla, că
căsuțile (celulele) unde se depunū mai
alésū ouăle, din cari au să se desvólte
matcele, sunt făcute mai mari ca celulele
unde sunt depuse ouăle, din cari au să se
desvólte la vreme albine lucrătoare și
trântorii, diciū suntū mai mari, avēndū
d. e. forma de ghindă dela stejarū și
aședate fiindū în marginea fagurului și cu
gura în josū.

În făcare stupū este numai o matcă
și dela o matcă bună atērnă binele
întregulū stupū. De aceea este fôrte cu
sfatū, ca stuparulū să cunoscă bine însușirile
cele bune ori cele rele ale unei matce
și să se nisuescă ca să aibă la stupū
numai totū matce bune.

Dér cum ar pôte să se cunoscă însușirile
cele bune ale unei matce? Răspunsulū
la acésta întrebare este: de pe ouatulū
matcei. O matcă bună își aședă ouăle
sale în fiecare celulă a fagurului fără
de a lăsa vre-o celulă golă și anume în
făcare celulă a unei albine lucrătoare,
care celulă este mai mică ca o celulă
pentru trântorii, aședă diciū unū ou
roditū și în fă-care celulă, pentru
trântorii câte unū ou neroditū.

Dér cum pótū să se cunoscă însușirile
cele rele ale matcei?—Totū de pe ouatulū
matcei se cunoscē. Ea atunci nu aședă
ouăle în fiecare celulă, ci sare câte una
ori două celule.

Decă o matcă este prea bătrână și
nu este mai multū în stare ca să ouă
ouă roditoare sēu de acele, din cari au
să se desvólte albine lucrătoare, atunci
ea ouă mai totū ouă neroditoare, din
cari se desvóltă trântorii. Fiindū-că
însēu celulele aceste suntū prea mici
pentru trântorii, așa trântorii desvóltăți
în astfel de celule nu ajungū decâtū
numai mărimea albinelorū lucrătoare.
Astfelū celulele în cari se află pui de
trântorii, suntū ușori de cunoscutū,
pentru-că capetele puilorū stau puțintelū
afară de celulă. Albinele lucrătoare au
destulū lucru până ce vēdū și pe acești
pui desvóltăți, dér prin acéștia nu se
înmulțescū albinele lucrătoare, ci
trântorii, și urmarea firéscă este că
neînmulțindu-se albinele lucrătoare,
ci numai trântorii, acelu stupū trebuie
să piēră.

Matca cea înlocuitoare de asemenea
își aședă ouăle în celulele albinelorū
lucrătoare, nu însēu în făcare celulă,
ci în modulū împrăștiatū.

Crescerea matcelorū.

Povețele primite ni-au înmulțitū fôrte
tare interesulū față cu albinele. Ne
uitamū la lucrările cele sērguincioase
ale acestorū animale îndestrate cu
atâtea daruri minunate dela
prea bunulū Dumnezeu, fiindū
totodată pofitorū a mai primi încă
deslușiri cu privire la ele. Vredniculū

parochū, căruia îi făcea bucuria
interesulū nostru și dorința de a
sci multe bune și frumoșe cu
privire la albine, la rugărilor
nóștre, începū a cuvēnta în
modulū următorū:

„Noi scimū“, dīse elū, „că matca
este ființa cea mai de căpeteniă
în făcare stupū, și că dela
bunătatea ei atērnă mai alésū
înmulțirea albinelorū; de
aceea eu voescū a Vē împărțāși,
cum face stuparulū celū
harnicū, care se îngrijesce
cu sērguință de stupii sēi,
ca să aibă întotdeauna la
îndemână matce bune și
harnice.

Pe timpulū roitului — despre
care vomū vorbi mai târziu —
se află în făcare coșniță cu
albine pe faguri mai multe
celule mai mari în formă de
ghindă, în cari suntū pui din
cari au să se desvólte matce.
Acele celule cu pui de matce
se taie tóte din fagurū afară
de una și se aședă acum câte
o bucățică de fagurū, pe care
se află câte o celulă de aceea
cu pui de matcă la unū altū
fagurū și pe acesta îlū punemū
într'o coșniță micuță. La
acéstū fagurū mai punemū încă
vre-o câteva bucățici de fagurū
cu miere, așiderea din stupii,
cari au albine mai multe,
vre-o câteva sute de albine și
trântorii. Este bine, când
putemū adauge la acelu fagurū,
unū fagurū, în care se află
pui de albină mai desvóltăți
așiderea și unū numărū
ore-care de albine tinere. Acestea
la olaltă dau unū stupū micuțū,
care în loculū de matcă are
numai o celulă cu puilū de
matcă, din care în curēndū o
se se desvólte o matcă tinēră.
— Stupulū primitū pe astfel
de cale are să vină pe vre-o
câteva di în celariu (pivniță),
ca albinele să lipescă binișorū
de fagurū bucățica cea cu
celula în care se află puilū
de matcă, și după aceea duse
unde va depărtate de vre-o
jumētaie de oră dela acelu
locū, ca nu cumva albinele
cele bătrâne să se reîntorcă
în coșnița din care au fostū
luate. — Astfelū de stupii
micuți suntū totū așa de
sērguincioși ca și cei bătrāni,
ducū în coșniță pulvere de
pe flori și miere și clocescū
puii cu sērguință. Dacă
matca s'a desvóltatū și este
în stare a oua, atunci finta
până una alta este ajunsă.

Decă unui stupū bătrānū i se
prăpădesce cumva matca,
sēu că ea este neroditoare,
va să diciū nu mai pôte oua
cum se cade, atunci este
delăturatū dela stupū și
înlocuitū printr'una tinēră.
Celū ce are stupū multū
trebuie să aibă în totdeauna
mai multe matce de rezervă,
ca nu cumva să i se prăpădescă
vre-unū stupū din lipsa
matcei.

Unū astfelū de stupū micuțū
ca celū descrisū mai susū se
desvóltă ajutoratū fiindū cu
fagurū în cari se află pui de
albine adeseori în decursulū
unei veri până ce ajunge a fi
unū stupū harnicū și care
pôte fără picū de frică privi
la viitorū. La nici o întemplantare
stuparului nu i se întemple
pagube prin aceste încercări
de a-și înmulți pe acéști
cale stupii. Nu, pentru-că
pe câtū de micī suntū
acéști stupi, ei totuși aducū
folose prin facerea de fagurū
și înmulțirea albinelorū.
(Va urma.)

HIGIENĂ.

(Statistica d-rului Weszelovszky. —
Mortalitatea Maghiarilorū în
comparațā cu a Romānilorū. —
Mălaiulū, cépa și usturoiulū
romānescū; paprica (ardeiulū)
maghiarā. — Virtuțile passive
ale Romānului.)

Sinódele bisericilorū romāne
din cele trei eparchii din Sibiu,
Aradū și Caransebeșū în
fă-care anū facū o statistică
a credincioșilorū, din care se
pôte vedē între altele mișcarea
căsătorielorū, a născerilorū
și a dieceselorū. Cu o via
bucuriă amū luatū la
cunoscință și cu ocașia
celui din urmă sinodū, că
numărulū celor născuți
romāni întrecū binișorū pe
acelea ale morțilorū. Post
tot discrimina rerum
populatia de rasa romānă
din statulū Ungariei se
sporesce.

Fățā de rapórtelē
înveselitoare ale sinódelorū
nóștre, contrastēză în
modū isbitorū unū
tractatū statisticū
altū medi-

cului de județū din Arva,
învētatulū dr. Weszelovszky
despre regresulū populațunei
de rassă maghiarā din
Ungaria. O ugrubă
jeremiadă, plină de cele
mai triste și neresturnabile
date despre progresarea
mortalității este acéstū
tractatū. Bētrānulū
medicū statisticēnū, unū
din cei mai vechi scriitori
maghiari pe acéstū terenū,
membru alū academieii
maghiare, a scrisū
tractatulū sēu anume
pentru a atrage atenținea
întregei naționū. Ca
efectulū să fiă cu atātū
mai mare, îngrijitulū
patriotū a voitū să-lū
publice în cutare-va
fóie mare din Budapesta,
dér n'a reușitū, căci
cu tóte că lucrarea
pórtă titlulū: „O
epistolă deschisă
cătră Excelența Sa
d. ministru-președinte
Coloman Tisza“,
fiulū autorului șēpte
sēptēmāni întregi
a colindatū pe la 5
gazete maghiare
și una germană,
dér din totū
loculū a fostū
refusatū, căci
tractatulū e prea
lungū și nu
interesēză publiculū
cel mare. Astfelū
s'a vēdūtū
nevoitū a cere
ospitalitatea
unei foi
medicale,
de unde
scótemū și
noi datele,
cari interesēză
și pe Romāni.

Plāngerile d-lui
Weszelovszky
culminēză în
următoarele:
Mortalitatea
copiilorū este
enormă. Cu
tóte că legea
sanitară
dispune, că
fă-care
părinte este
ținutū sub
pedepsă d'a
chema
mediculū la
copilulū sēu
bolnavū,
decă acela
n'a trecutū
vērsta de 7
anī și cu
tóte că în
urmarea
acestei legi
de facto
multī copii
fiindū căutați
de medicū,
— mortalitatea
copiilorū cu
tóte acestea
cresce în
modū
înspăimēntătorū,
ba e mai
mare acuma
ca înainte
cu 30, 40
anī, când
poporulū
era și mai
necultū și
mai liberū
a-și neglija
familia
bolnavă. Nici
vaccinarea
obligată și
practicată
pe o scară
întinsă n'a
împuținatū
decesele
copiilorū. Cu
deosebire
mare este
mortalitatea
între copii
nelegiuți în
județele
maghiare și
slovace. „Dela
70 până la
79 la sută
a născuților
copii din
flori morū.“
Arū fi de
imperioasă
necesitate,
ca tóte
cadavrele
copiilorū
din flori,
vii sēu
morți născuți,
să fiă
supuși
obducțiunei,
ca să se
constate
crima, ce
evidentū
subvērșeză.

Cu tótā
bunătatea
legei
sanitare,
creată în
1876,
salubritatea
publică a
decădūtū.
Dovadă
îmulțirea
copiilorū
naturali
(deși
căsătorile
s'au
îmulțitū) și
mortalitatea
lorū
progresândă.
În Europa,
afară de
Rusia, nu
esistă
statū unde
căsătorile
să se facă
atātū de
multe la
vērsta sub
30 de anī
ca la noi,
cu tóte
astea
numărulū
copiilorū
legiuți
scade
mereu. Va
se diciū
productivitatea
căsătorielorū
a scădūtū
în modulū
veditū. A
mai decădūtū
vitalitatea
poporului.
În tóte
țările
mai multī
morți
înainte de
vērsta de
5 anī,
apoi
mortalitatea
scade
mereu. Vine
unū
periodū în
care
mortalitatea
e cea mai
mare. Acéstū
periodū în
Romānia
este dela
40—50 de
anī, în
Ungaria
între 50—60
de anī. Tóte
celelalte
țări din
Europa au
o mortalitate
mai
favorabilă.
Murind
multī în
vērsta
tēnēră,
de sine
urmēză că
rēmānū
multī
orfanī,
cari în
Ungaria
face 2
după
fă-care
5 morți.
Aci
zace
isvorulū
mulțimei
orfanilorū
și acéștia
suntū
cei mai
multī
candidați
de
morte
curēndă.

Mortalitatea
cea mai mare
la copii se
arată în
județele
slovace și
apoi în
cele
maghiare,
dér
mortalitatea
generală e
în
județele
maghiare
cea mai
mare.

Pentru
sanarea
rēului,
autorulū
stăruiesce
ca să se
introducā
în 7
județe
maghiare,
cari suntū
cele mai
decădute
în
privința
higienicā,
o
statistică
medicală
sistematică.
Între
aceste
județe
este și
județulū
capitaliei.
Spre
acéstū
scopū ar
fi să se
înființeze
posturi
de
medici,
cărora
să nu le
fiă
permisă
practica
medicinală.
decātū
să se
ocupe
numai
cu
higiena
și
salubritatea
publică.
„Dacă
se va
face
asta,
dīse
d. Weszelovszky
—
atunci
Maghiarulū
nu va fi
avisatū
a-și
câștiga
prin
proselitismū
absolută
majoritate
în
țără.

Ceea ce pe noi
Romāni
mai multū

ne interesează, și pentru care datorim multă mîntă savantului doctor, sînt datele despre participarea fiă-cărei rase la bôlele molipsitoare, așa numite în limba medicală: bôle de infecțiune acută. Aceste date culesc în restimp de mai mulți ani arată, că județele maghiere iau parte în bôlele acute cu 80 la sută mai mult de cum după numărul lor total ar trebui să participe. În județele cu populațiune mestecată din contră, acest număr scade la 13 la sută mai puțin decît proporția numărului total. În județele curat slovace numărul bolnavilor acuti este de 16 la sută, 6 în județele curat românesce cu 56 la sută mai mică de cum este populațiunea numerică a rasei.

Va să dîcă bôlele, cari mai mult sting vîetele fragede, vîrsatul, scarlatina, difteria, brochita, tusea măgărăscă etc., seceră cele mai multe victime între populațiunea de rasa maghiară, apoi între cea de rasa slovacă și mai puțin atîng populațiunea românescă.

Trăgîndu co secințele acestei constatări, reese că rasa noastră, din tôte popoarele Ungariei poliglote, presentă cea mai puternică rezistență, este cea mai refractară bôlelor de infecțiune.

Acastă constatare bate cu atît mai mult la ochi, cu cît este cunoscut, că tocmai poporul maghiar, cel mai mult decimat de bôle, este, care mai bine se nutrește. Românu se nutrește în comparațiune multă mai prost, dîr cu tôte astea mălaiul Românu mai mult face decît cartofii Slovacului din nordul Ungariei.

Spontaneu se ivesc întrebarea, decă nu cumva mălaiul și mămăliga, prietenii de tôte zilele multă huiduiți ai poporului nostru, nu cumva acest aliment dă tîria repulsivă a Românu față cu germenii bôlelor? Este sciut, că Maghiarul nu cunoște mîncările de porumb și afară de porumbul fiert, când este încă crud, tôte bucatele din făina de porumb se desprețuesc. Slovacia nu se nutrește cu mămăliga, căci n'au porumb. Prin urmare în întreg statul ungar singurul poporul românesc trăsese cu mălai.

Afară de mălai și mămăligă, Românu consumă multă cîpă și usturoiu, pe când Maghiarul aceste le suplinesc cu piper și paprică (ardeu pisat). Acest din urmă condiment trece de specialitate maghiară, și în adevăr cea mai bună calitate se găsește la Seghedin, cu care se face și esport.

Chiar și la deschiderea esposiției din Paris s'au servit bucatele în „Csarda“, restaurantul maghiar, gătite cu acest condiment particular al Maghiarilor. Într'un articol special mă voi ocupa cu comparațiune igienică și fiziologică a cepei-usturoiu de-o parte și a piperului-paprică de altă parte.

De-o cam-dată observă cît pentru condimentele favorite ale Românu, că acelea sînt și ale Evreilor, rasa cea mai trainică din lume.

O notă. — În părțile Oraviței, în Bănat, poporul mîncă un fel de cîpă, căreia îi dîce „chișeră“. Sămînă cepei verzi, fără însă de a avî iutela ei. O cîpă dulce, cu fibre moi, succulentă și fără multă celuloză (substanză lemnoasă), amă pută-o numi cîpă de salon. Este enormă cantitatea ce se consumă dela fermierii începînd, tötă vara, și poporului îi priesce de minune.

Basa principală a rezistenței nîmului nostru la bôle de tôte categoriile este necontestabil de-a se căuta în tenacitatea rasei. Apoi sclavagiul secular l'a oțelît până a pută brava asemenea Spartanilor tôte suferințele trucesc.

Fόμεa, frigul, căldura, ploile, zăpada, uraganele casnice și sociale, apoi munca silnică i-au imprimat acelu caracter particular, acele virtuți pasive

cu cari se distinge de multe alte popore conlocuitoare.

Am dîs, că virtuțile Românu sînt mai mult pasive. Unde ar fi norocul, decă le-ar avî și pe cele active în aceeași măsură. Dîr în fața bôlelor se receră tocmai acestea d'antăiu. A răbda nu e mai ușor decît a da, a porni o muncă. 6r cu miliardele dușmanilor, cari în forma micilor te năpădesc, acela susține lupta cu mai multe șanse, care are puterea de-a răbda, până ce aceste lifte blestemate pier de sine în sângele omenesc. Și unde e vorba d'a răbda, acolo Românu e tare!

(„Românu“) Dr. G. Vuia, Băile Mehadia.

Din traista cu minciunile.

Țiganul multămitor.

Era Duminecă și Țiganul a fost chemat la prînd la nănașul său. Da mîncă Sarsăilă, dragii mei și ai lui Duminecă, da mîncă de cugetai, că nici fața mesei nu scapă întregă. După ce se făc cîmpoiu de sătul, ca să se arate multămitor, chiamă și el pe nănașul său pe Duminecă viitoare.

... „D'apoi să vii, cîstite nănașule, Duminecă, d'apoi să vii, că de nu, — eu de bună sîmă-să aici Sămbătă sîra!“

Țiganul curagios.

Ci că-lu ajuns pe Țigan dorul să mînce caș și o luase cătră mînt. Pe cale se întîlnește c'un Românu. „Unde mergi Faraone, întrebă Românu?“

„Merg la mînt, dragă Românică, să mîncă caș și urdă de hea bună, cum o faceți voi.“

— „Lasă-te pe mîne“, i întorse Românu, — „că te'ntîlnește sînta Vinere și te dióche.“

Țiganul curagios nici habar nu are, ci o sporesce mai altfelu ca până acolo.

Cînd ajunge în mînt, unde nu-mi ese dintre tufe un moșu-Martin și cum vede pe Țigan, se ridică oblu în două picioare.

Una, două... Curagiul Țiganului era dus.

Mai mult mort decît viu se uită amărîtul de el cît se uită, dîr vîdînd, că Sînta Vinere prea îl amîsură din ochi începe să-i descînte:

„Vinere vinerată,
La cap strofocată,
La ochi bulbucată,
Să te uiți încolo cum te uiți încóce,
Amară Dóme ce fugă și-aș mai trage!“

Plăcintele nănașului.

Venise acum de undeva Țiganul rupt de fόμε, casa la el gólă ca punga dăscălescă; nădejde să se sature dintr'al lui mai puțin decît a orbului din nas cere ca să vedă.

Și totuși trebuia să se sature dîr de unde? Acesta era nodul ce-l strîngea colea la gât pe bietul Faraon, acesta întrebarea, a căreia deslegare stomacul lui o sirguia din totu-adinsul.

Mucul era la deget, de zăbovită nici pomană, că întelepiciunea — bagu sîmă și la ei dela ólele cu zamă s'o fi începînd, 6r un Țigan întelepț nici cătră baros nu se uită înainte de ce s'ar fi împacat cu fόμεa, necum să se prîndă de vr'un lucru. Și se cugeta cioroiul și se rîscugeta și 6r se mai uita prin colibă... nimica întregă găzduită de credincioasa lui cóstă și de un colț de cioroi micuț.

De ale mîncării nici vorbă. Și el totuși trebuia să se sature, că fόμεa îl necăja rău și mult nu putea să o ducă flămînd.

Se dîce, că Țiganii-să aleși norocului, pentru aceea Românu voind să pună la cale o ispravă cutareva, decă se întîlnește cu Țiganii dîce, că va fi cu no-

roc, 6r un grăunte de noroc împreunat cu-o mîna de iscusință din multe belele te scóte.

Cu câte sfóre e legat norocul de laudații strănepoți ai lui Faraon nu sci, dîr atîta vî potă spune, că Țiganul nostru numai decît își aduse aminte de nănașul său, care era un Românu cu stare și cu prindere în sat. Bucuros, ca cel ce aflase paiul scăpării, alergă la borésă, alergă și 6r vine. Ce i-o fi dîs, ce nu, vom vedé; destul, că ese haranca de Țigană cu gura cît șura și-apoi drăguți dόμε unde nu mi-se bocesse, unde nu mi strigă, unde nu mi-o spârtecă la sîntósa, strîna până la casa nănașului. Țiganul fuga după ea cu o ciudă cît fer Dόμε.

Nănașul nu scia de unde să se culégă cu ei. Vede, că căduse pricina între fin și-i era nu sci cum, căci erau ai lui, dîr din ce le căduse nu scia, cum nu scie scaunul ăsta, că seșă pe el. Drept aceea căstigă, întrebă, ispitesce antăiu pe fină, apoi pe fin; fina striga ca din gura șerpelui, 6r finul ținea ruptă de a lui, că o-a bate și o-a bate.

„D'apoi pentru ce i bate-o finule?“

— „Audi mă! pentru ce oi bate-o? uf! uf! bate-oiu cu pumnul și cu palma și cu barosul pentru că-i a mea și cine mă opresce să nu bată ce-i al meu?“ Drept dovadă își înhață căciula de pe cap și o trîntesce înaintea nănașului încăt a sunat casa. Apoi 6r își dá cu pumnii în cap și amenință și injură. „Mare Parpandelu, cíviose Talaleu și toți aleși Țiganilor! bate-oiu și tötă oi face-o piper și 6r oi bate-o până s'a face mămăligă. Cucernice Deola! uf! uf! să lucru dîlița întregă, ea să seșă ca o jupănesă și să nu-mi facă nici batăr o ciorbă, — uf! uf! ba tötă o facă cenușă.“

Nănașul stetea cremene între ei mîngîind pe unul, stîmpîrînd pe celalalt, cum face omul cu trager de inimă cătră finii lui.

„Mulcomiți-vă, fétul meu“, dîce el, „trînd în pace și în bună întelegere unul cu altul ca ómenii cari ați jurat până la mórte, și cari sunteți rînduiți unul pentru altul 6r nu să vă sfădiți și să vă certăți. Acesta e lucru urit și cu deosebire la vieța vóstră el e cu totul împotriva obiceiurilor vóstre. Călcați-vă dîr de acum înainte pe inimă și lăsați cele trecute. În fine fi ascultătoare și cu supunere bărbatului tău, 6r tu finule uită ciorba de astăd, că dóra nu suntem în pădure, ci între ómen, 6r între Români nu s'a pomenit să fi murit de fόμε suflare de om.“

Pe cînd gătase nănașul cu sfaturile, gătase și nănașea prîndul și — lucru firesc, — poftise la prînd și pe fin.

— Bucuria Țiganului, că dóra aicea țintise el dela început. Acesta-i era scopul, acesta ținta pentru care născocise apucătura. Cunoscîndu adecă inima cea bună a nănașului său, se întelese cu nevasta să facă ceea ce făcuse, să fătrăscă pricină și în dosul pricinii să sape la nănașul sciind mai pe sus de indoială, că nănașul nu-i lasă fără prînd.

Se aședă la mesă. Stăpâni față în față, finii asemenea. Prîndul era un blid de plăcinte cu brîndă de óie, umflate colea și fripte rumene de să le mîncă cu ochii. Pe bietul Faraon îl încunjura frigurile de dor de ele și abia aștepta să se înfrupte.

Plăcintele erau tăiate cruciș-curmeș, așa că find ei chiar patru la număr, pe fiecare se venia una a patra parte din ele.

Cruce'n casă, cruce'n mesă, dá-te la mîncare. Drăguți Dόμε! da mîncă Faraonul, da mîncă; — socotiți Dumneavóstră: lupul în stîna, sîracul la mesa bogatului! Vorbindu la înteles, nici nu mesteca, ci numai înghița cugetînd, că se mesteca i se va plini din timp și acasă.

Ce să mai spună? Nănașul nu

apucase să isprăvescă cu pătrariul întăiu, Țiganul era gata cu porția lui. Țigana totă ca el.

Ei! dîr și nănașul bagă de sîmă din cătrău suflă vîntul și se făc, că nu vede.

Finul milos, cum se cuvîne finilor, ar fi ușurat bun-bucuros pe nănașul său, însă i era preste mîna să se întîndă ec'asa neîmbiat, 6r nănașul nu vedea nimic.

Așteptă dîr cît așteptă, că dóra, că póte, dîr nănașul nu vede, nu aude. — „Hm!“ aici se rupse îndelunga răbdare a Țiganului și se hotărîse să i-o întorne mai cocovată. Pricina era nevasta.

... „Cum ai dîs'o nănașule? să nu o bată? uf! ba numai să mă pomenesc după prînd, că vai de cóstele ei; — curat ti succesci grumazii, pricepi, ti succesci grumazii cum ti succesci la puii cei de paseri, uită încóce: — curat așa...“ dîce și prinde buza blidului, întorce una de ea, așa că plăcintele de odată ajunseră înaintea lui și a Țiganii, 6r nănași se pomeniră cu partea cea gólă. Și se apucă Țiganul la mîncat și mîncă lupav ca dintr'a altuia până rămase blidul gol-goluț.

După prînd multămiră nănașului de siatur, promițîndu-i, că în viitor o să fiă cît se póte mai om de pace și om aședat, dîr mergîndu cătră casă nu se pută stăpâni să nu-i dîcă Țiganii: „na, veți ciurdelo, nu și-am spus, că astăd o să prîndim domnesce, fire-ar de sufletul nănașului!“

In Betfia, la 5 Maiu 1889

Iónu Kevary.

MULTE ȘI DE TOATE.

Articulul de lege al lui Pișta.

Iscusitul jupănu Pișta, cel cu pinten ungresc, dela noi din sat, a aflat mijlocul cum s'ar pută incasa mai lesne darea (porția) fără jucuția (esecuiția). Acest minunat plan al său vrea să îl așternă Pișta-baci în luna viitoare ministerului de jucuția în Pesta.

Articulul de lege al lui Pișta sună așa:

§ 1. Nici unei femei să nu-i fi iertat a nasce pruncu său fată, până nu va arăta hîrtia dela perceptoratul comunei, că a plătit tötă darea (porția).

§ 2. Nici unui preot român să nu-i fi iertat a boteza pe noii nascuți, până cînd părinții lor nu vor dovedi că au plătit darea (porția).

§ 3. Nici un tîner să nu se potă cununa, nici o fată mărta până nu vor dovedi, că familiile lor au plătit tötă darea.

§ 4. Nici un mort să nu se potă îngropa până ce nu i-s'a regulat cartica de dare.

§ 5. Decă nu vor fi plătit darea să nu le fi iertat bărbatilor a purta pâlăria, femeilor învelitoare, 6r celor cari vor rămîne în restanță să nu le fi iertat a fuma tábac ungresc până ce nu vor fi plătit tötă restanța.

§ 6. Să nu fi iertat nimenui de a bea vinu său rachiu ungresc și nici de cel jidovesc până ce nu va arăta, că a plătit tötă darea.

În aste vremuri grele de rele Pișta e sigur, că va reuși cu propunerea sa la ministrul de jucuția.

S. M.

Explosia unui magazin de praf.

Din Dresda cu data de 17 Maiu n. se scrie: După-ce de-o săptămînă valea Elbei s'a fost vîrsat din alvia ei în urma unei tempestăi inundîndu partea de sus a văii și mai cu sîmă a Elveției săsesc, au mai fost cercetate aceste șesuri și de o altă gróznică furtună. Fulgeru după fulgeru și trăsnetu după trăsnetu urmau. Cătră órele 1 din nópte se audi o înspăimîntătoare bubuitură, care cutremură pămîntul până în regiuni mai îndepărtate și deodată se ridică în sus spre ceru dela fortăreța Königstein un puternic snop de focu. Fulgerul a lovit în magazinul de praf, din fortăreță, și acesta a fost aruncat în aer

ca 1000 de granate esplosibile. Esplozia a fostă cumplită și pustiitoare. Mii de țandere de bombe sburau într-o întindere de 500 metri prin aer și puternice grinzi au fostă asvârlite la o distanță de 200 metri. Esploziile s'au continuat erî până la prânz neîntrerupt. Casa de pază și alte locaunde nouă au fostă rău vătămăte; cooperișul grajdurilor a fostă găurită în multe locuri, curtea e acoperită cu resturi de feră. Se consideră ca mare minune, că locuitorii fortăreții au rămasă nevătămăți.

Postul tocmai când voia să pornească să facă inspecția cădu jost leșinată — amețită fiind de sguduitura aerului, când a căduț fulgerul cu atăta putere — primi o mică rană la mâna stângă. După cum se spune, cele trei paratonere ale magazinului de prafă au fostă cercetate căvea țile înaintea acestui desastroasă accidentă și s'au aflată în bună ordine. Locotenentele generalului Schurig (intendantul corpului de armată sășescă) precum și generalul Hammer (președintele depoului de artilerie), iudată după astă catastrofă din Dresda s'au dusă la Königstein și prețind paguba au aflată, că nu e așa de considerabilă de vreme-ce materialul de împușcată era de ună sistemă vechiu.

O catastrofă de corabiă pe Vistula. Se anunță din Varșovia: După ună anunț oficială, ce s'a raportat la comandatura superiără din Varșovia, s'a întemplat pe riul Vistu la o mare nenorocire. O canvniară militară pentru 25 de soldați armați, care însă în contra regulamentului a fostă încărcată cu 62 de omeni, voia să trecă dela fortăreța Nowogeorgiewsk de pe țermurul stângu la celă dreptă al riului. Abia au ajunsă la mijlocul riului, când isbucni o furtună și corabiăra începă a se clătina. Soldații înspăimătați aruncară peste bordă câteva pușci și tornistre. Prin acăsta s'a produsă o violentă mișcare și corabiăra se răsturnă. Toți soldații căduură în apă, șese-spre-șeșce din ei au scăpată la țermure prin inotă, 46 s'au înecată. De aci s'au dusă 3 cufundători la nenorocitul locă ca să scotă cadavrele, armele și tornistrelor din apă.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 8 Maiu 1889

Săminte	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr.	
		dela	până
Grău Bănățenescă	79	7.—	7.05
Grău dela Tisa	79	6.95	7.—
Grău de Pesta	79	7.—	7.05
Grău de Alba-regală	79	7.—	7.05
Grău de Bácska	79	6.85	6.90
Grău ung. de nordă	79	6.85	6.90

Săminte vechi ori nouă	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Săcară	—	70—72	5.70	5.90
Orză	Nutrețu de vinars de bere	60.62	5.80	6.20
"	"	62.64	6.40	7.—
"	"	64.66	—	—
Ovășă	—	39.41	5.30	5.70
Cucuruză	bănăț.	75	4.50	4.55
"	alt soi	73	4.30	4.45
"	"	—	—	—
Hirișcă	"	—	5.25	5.55

Producte div.	Soiul	Cursulă dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungar. francesă	—	—
"	roșiă	42—	46.—
Oleu de rap.	rafinatū duplu	37.—	37.50
Oleu de in	—	6.50	6.60
Uns. de porc	dela Pesta dela țeră sfântată	59.50	60.—
"	afumată	52.50	53.—
Slănină	—	58—	59.—
Său	—	28—	29.—
Prune	din Bosnia în butăi din Serbia în saci	7.—	7.25
"	—	6.75	6.95
Lictarū	slavonū nouă bănățenescă din Ungaria	—	—
Nuc	unguresc sârbesc brută	—	—
Gogoși	galbină strecurată de Rosenau	118.	120
"	brutū	14.—	14.25
Miere	Drojdiițe spirtde	18—	18.50

Cursulă pieței Brașovă din 25 Maiu st. n. 1889.

Bancnote romănescă	Cump.	9.35	Vënd.	9.38
Argintū romănescă	"	9.30	"	9.35
Napoleon-d'ori	"	9.37	"	9.40
Lire turcesc	"	10.60	"	10.65
Imperial	"	9.60	"	9.65
Galbin	"	5.52	"	5.58

Scris. fonc. „Albina“ 6% 102.— „ „ 5% 98.59 „ 99.— Buble rusesc - - - 125.50 „ 126.50 Discontul - - - 6 1/2—8% pe anū.

Bursa din Bucuresc din 23 Maiu

Valori	%	se cump.
Rentă romănă perpetuă 1875	5 1/2	98. 1/2
Rentă romănă amortisabilă	5 1/2	97. 1/4
dtto	4 1/2	85.—
Rentă rom. (rurale convertite)	6 1/2	100.—
Oblig. de statū C. F. Române	6 1/2	—
idem idem	5 1/2	—
Imprumutū Openheim 1366	8 1/2	—
Imprumutū Oraș Bucuresc	5 1/2	89.—
idem idem din 1884	5 1/2	—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—
Credit fonciarū ruralū	7 1/2	105. 1/4
idem idem	5 1/2	97.—
Credit Fonc. Urb. din Bucuresc	7 1/2	104. 3/4
idem idem	6 1/2	102.—
idem idem	5 1/2	95.—
Credit Fonc. Urban din Iași	5 1/2	82 1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	250.—
—	v. n.	—
Banca Națion. ult. div. 78.15	500	974.—
Dacia-România ult. div. 24 lei	200	—
Naționala de asig. ult. div. 18 lei	200	—
Banca Rom. ult. div. fr. 10	500	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 250	—	—
Soc. Bazalt.Artif. ult. div. lei 27.50	250	—
Soc. Rom. de Hârtie ult. div. 100	—	—
Soc. de Reas. ult. div. 101. aur	200	—
Națion. de Asig. ult. div. 128.35	—	—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	—
Agio in Bursă	—	0.07
Rubla de hârtie	—	2.71
Banca Națion. a României	—	—
Scompt.	6 1/2	—
Avansurî pe efecte	7 1/2	—
Avansurî pe Lingourî	7 1/2	—

Cursulă la bursa de Viena din 24 Maiu st. n. 1889.

Rentă de aurū 4 1/2	102.85
Rentă de hârtiă 5 1/2	97.25
Imprumutū căilor ferate ungare	141.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostū ungare (1-ma emisiune)	100.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostū ungare (2-a emisiune)	117.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostū ungare (3-a emisiune)	112.75
Bonuri rurale ungare	105.10
Bonuri cu clasa de sortare	105.10

Bonuri rurale Banatū-Timișū	105.10
Bonuri cu cl. de sortare	105.10
Bonuri rurale transilvane	105.10
Bonuri croato-slavone	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinū unguresc	99.25
Imprumutū cu premiul unguresc	143.25
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	128.25
Rentă de hârtiă austriacă	86.90
Rentă de argintū austriacă	86.25
Rentă de aurū austriacă	109.20
Losuri din 1860	144.20
Acțiunile băncei austro-ungare	909.—
Acțiunile băncei de creditū ungar.	317.50
Acțiunile băncei de creditū austr.	308.—
Galbeni împărătesc	5.61
Napoleon-d'ori	9.99
Mărci 100 împ. germane	57.90
Londra 10 Livressterlinge	119.30

Cursulă losurilor private din 15 Maiu

	cump.	vînde
Basilica	9—	9.40
Creditū	186.—	187.—
Clary 40 fl. m. c.	62.50	63.25
Navig. pe Dunăre	—	198.—
Insbruck	27.—	27.75
Keglevich	36.—	38.—
Krakau	26.50	27.—
Laibach	25.50	26.50
Buda	64.25	65.25
Pallfy	61.75	62.25
Crucea roșie austr.	20.10	20.50
dto ung.	17.50	18.—
dto ital.	13.—	13.25
Rudolf	21.—	21.50
Salm	65.—	65.75
Salzburg	29.25	29.75
St. Genois	64.50	66.—
Stanislaw	—	38.—
Triestine 4 1/2 % 100 m. c.	—	158.—
dto 4 % 50	—	76.—
Waldstein	42.50	43.—
Windischgrätz	—	58.75
Sârbesc 3 %	38.—	39.—
dto de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4 %	112.25	112.75

Editorū și Redactorū responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

Attenzione.
 Autorità, Negozianti, — qualunque riceve subito e gratuitamente: Prospetti ecc. delle macchine da scrivere e da copiare, le più nuove, più solide ed a miglior mercato.
 Otto Steiner, Fabbrica di macchine da scrivere e da copiare. Berlino SW. Friedrichstrasse 243.

MAIU are 31 zile. Florari.

1889	1889	1889
Zilele săptăm.	Calendarul Iulian	Calendarul Gregorian
Dum.	14 Meneionul Isidor	26 Cleon
Luni	15 S. Patr. Pachomie	27 Iulian
Marti	16 C. Teodor sfințitul	28 Vilhelm
Mercuri	17 S. A. Andronic	29 Maximus
Joi	18 + Indiferența D-ului	30 (+) In. Domn.
Vineri	19 S. Muc. Patrichie	31 Petronella
Samb.	20 S. Muc. Tatalen	1 Ianuară Nicolă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

celū mai escelentū mijlocū în contra tuturorū insectelorū

folosește cu țăriă frapantă și distruge insectele, ce se află, astūfeliu de iute și sigurū încatū nicī o urmă a lorū nu mai rămăne.

Distruge totalū ploșnițele (păduchii de lemnū) și purecii.

Curăță bucătăriile radicalū de prăsila gândacilorū.

Delătură imediatū tōtă stricăciunea moliilorū.

Eliberéză celū mai iute de supărarea muștelorū.

Apără animalele nōstre domestice și plantele de totū felulū de parasiți și de bōlele ce urméză din cauza lorū.

Curăță cu desevērșire capulū de păduchi etc.

Să se observe strictū: Ceea-ce se vinde cāntăritū în hârtiă nu este niciodatā **Speciatitate-Zacherl.**

Nu mai în sticle-originale veritabilū și efinū de procuratū dela depositulū principalū

I. Zacherl, Wien, I. Goldschmiedgasse 2.

În Brașovū dela Domnii:

I. L. & A. Hesshaimer	Heinrich Zintz	Ed. Kugler, farm.
Emil Porr	Carl Irk	Iul. Müller, "
Demeter Eremias	Heinrich Rhein	N. Grădinar
Karl Schuster, farmac.	Ferd. Iekelius, farm.	Ioh. Lerchenfeld
Iulius Hornung "	Franz Kelemen	Karl Töpfner
I. Goos "	Emil Jekelius	George Ștefanovici.

In **Elșpatak** la Domnii: I. Müller farmac.
 In **Rășnovū** " Ios. Schuster
 In **Șercaia** " Iacob Ehrenwald
 In **Uzonū** " G. Temesvary & Söhne

In orașele cealalte și la țară depositelē de Zacherlin veritabilū se potū vedea pe placatele espuse.

Tergulū de rimătorū din Steinbruch. La 11 Mai n. starea rimătorilor a fostă de — capete, la Maiu au intratū — capete și au rămănendū la Maiu unū număr de — capete. — Se notéză: marfă ungară veche, grea dela 47 până la 48 cr. — marfă ungară tineră grea dela 50 cr. până la 50 1/2 cr., de mijlocū dela 49 cr. până la 50 cr., marfă dela 49 cr. până la 50 cr. — marfă franceză grea dela 47 până la 48 cr. — de mijlocū dela 49 până la 50 cr. — ușoră dela 48 cr. până la 49 cr. — Marfă de România, de Băkonny grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. hăz transito ușoră dela — cr. până la — cr. transito dto țeposă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. Marfă sârbescă grea dela 48—50— cr. transito mijlociă grea dela 47—48 cr. transito ușoră dela 46—47 cr. — Porci îngrășați de unū mē dela — cr. până la — cr., îngrășați cu cucuruzū dela — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântării la gară cu 4 1/2.

Seiden-Grenadines, schwarz und farbig (auch alle Lichtfarben) 95 kr. bis fl. 9.25 p. Met. (in 18 Qual.) —

Schwarze, weisse und farbige Seiden-Damaste von fl. 1.40 bis fl. 7.75 p. Met. (18 Qual.) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depôt **G. Henneberg** (K. und K. Hofliefer.), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

Picăturile de stomachū MARIAZELLER,

care lucră escelentū in contra tuturorū bōlelorū de stomachū.

Nemtrecute pentru lipsa de apetitū, slăbiciunea stomachului, respirațiunea cu mirosū greu, umflare (vēnturi), răgăelă acră, colică, catarū de stomachū, acrelă, formarea de pētră și năsipū, producerea escesivă de Hegmă, gālbinare, greață și vomare, durere de capū (dēcă provine dela stomachū), cārcei la stomachū, constipațiune sēu incuiare, încār-carea stomachului cu māncărī și bēuturi, limbrici, suferințe de splină, ficatū și de haemorhoide. — Prețulū unei sticle dīmpreună cu prescriereade intrebuintare 40 cr., sticla indotitā de mare 70 cr.

Espediția centrală prin farmacistulū **Cari Brady, Kremsier** (Moravia.)

Picăturile de stomachū Mariazeller nu suntū unū remediu secretū. Pārțile conținētōre suntū arătate in prescrierea de intrebuintare, ce se află la fie-care sticlă.

Veritabile se află mai in tōte farmaciile.

Avertismentū! Picăturile de stomachū Mariazeller se falsifică și se imităzā de multe ori. — Ca semnū, cā suntū veritabile, servesece învilitōrea roșiā provēdūtā cu marca de protecțiune de mai susū, și afarā de acēsta pe fiecare prescriere de intrebuintare, ce se află la fiecare sticlă, trebuie sē fie arătatu, cā acēsta s'a tipārītū in tipografia D-lui H. Gusek in Kremsier.

Veritabile se află: Brașovū, farmacia *Franz Kellemen*, farmacia la „Biserica Albă“, farm. *I. Goos*; farm. *Iul. Hornung*; farmacia *Ferdinand Iekelius*; farm. *K. L. Schuster*; farm. *Heinrich G. Obert*; farm. *Ed. Kugler* la „Higiea“; fa m. *G. Iekelius* in Hoszufalu. Băile Tușnadū: farmacia *Alex. Dobay*. Cohalmū: farm. *Ed. Melas*, farmacia *E. Wolff*, Feldiōrā: (Marienburg), farm. *Wil. Schneider*. Făgārasi: farm. *v. Bildner*, farm. *Hermann. Sz. Szt. György*; farm. *Val. Beteg*, farm *Barabás Fer.* 13,52—8

Avisū d-lorū abonați!

Rugām pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei sē binevoiascā a scrie pe couponulū mandatului postalū și numerii de pe fāșia sub care au primitū diarulū nostru pānā acuma.

Domnii, ce se abonēzā din nou, sē binevoiascā a scrie adresa lāmuritū și sē arate și posta ultimā.

Totodată facemū cunoscutū tuturorū D-lorū abonați, cā mai avemū din anii trecuți numerī pentru complectarea colecțiunilorū „Gazetei“, precum și cāteva întregi colecțiuni, pentru carī se potū adresa la subsemnata Administrațiune in casū de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

A. Plecarea postelorū.

- a) Dela Brașovū la *Rēznovū-Zernesci-Branū*: 12 ore 30 m. dupā amēdī.
- b) „ „ „ *Zizinū*: 4 ore dupā amēdī.
- c) „ „ in *Sēcuiime* [S. Georgi]: 1 orā 30 minute nōptea.
- d) „ „ la *Făgārasi*: 4 ore diminēța.
- e) „ „ la *Sācele*: 4 ore diminēța.

Bere de Schwechat, Mārzenbier.

AVIS.

Spre a satisface dorinței esprimate din partea multora, voiu servi in RESTAURANTULŪ FLEISCHER începēndū de Duminecā in 26 Maiū a. c. dīlnicū numai

Bere de Schwechat, Mārzenbier.

Totū-odată facū cunoscutū onor. publicū, cā curtea este arangiatā ca grādinā a restaurațiunei și cā se pōte folosi de ōspeți.

Asemenea recomandū cuina mea recunoscutā de bunā pe lângā tarifū de mân cārī cu prețuri in modū însemnatū reduse și mē rogū de binevoitorulū concursū.

Cu distinsā stimā,

Stefan Brezlmayer.

Bere de Schwechat, Mārzenbier.

PUBLICAȚIUNE

Pe temeulū planului asupra economiei forestierale, aprobatū in modū definitivū de cātrā Inaltulū regimū reg. ung., intențiōnezā orașulū Brașovū, in Transilvania, ca sē'și vēndā, sēu cu totulū sēu dupā cercurī economice pe cale de oferte și per tulpina pentru periodulū pānā la an.: 1895 sēu 1905, venitulū materialului anualū din cele patru cercuri economice, aflātōre in revierulū ei orășenescū, și anume: din pādurea *Honterus*, pādurea orășenescā, pādurea din *ștejerișū*, și pādurea de pe *postovarū*, cu unū etatū anualū de 22833 m³. Acēstū etatū se împarte dupā cercurīle economice in modulū urmātōrū:

Cercul I economicū cuprinde	3040 m ³
lemnē de fagū.	
Acelașū cercū	1225 "
lemnē de ștejarū; totū	"
acelașū cercū	3530 "
lemnē de bradū;	
Cerculū altū II-lea econo-	

micū cuprinde 1300 "

lemnē de fagū, și totū

ecelașū cercū cuprinde 3170 "

lemnē de bradū;

Cerculū altū III-lea economicū conține: 1670 m³ lemne de fagū, 1340 " " " ștejarū și 300 " " " bradū.

Cerculū altū IV-lea " economicū conține 950 lemne de fagū și 6310 lemne de bradū.

Amatcrii de cumpārare au de a'și așterne pānā la 1 Iulie a. c. înainte de prānđū 11 ore la primarulū orașului Brașovū ofertele închise, provēdute cu timbru de 50 cr., cu subscrierea și adresa lāmuritā, in fine cu vadiulū și cu dechiarāțiunea, cumcā oferēnțilorū le suntū cunoscute condițiunile contractuale și de oferte și cā se supunū lorū necondițiunati. Condițiunile contractuale și de oferte, din carī se pōte vedea și mārimea vadiului, — se potū esamina in decursulū ōrelorū oficiōse la oficiulū orășenescū forestieralū și la cerere se potū și trimite.

Brașovū, in 23 Maiū 1889.

Magistratulū orășenescū.

Schimbare de localū!

Am onōre a face cunoscutū multū onor. publicū din orașū și din provinciā, cā mī-am strāmutatū salonulū meu de frīsatū și tunsū din **Strada Căldārariilorū in TĒRGULŪ GRĂULUI, CASA No. 558.**

a Eforiei rom. gr. or.

Salonulū este întocmitū cu totū confortulū, corēspunđētorū spiritului timpului, și mī voiu da tōtā silința sē corēspundū tuturorū cerințelorū, ce mi se vorū face din partea d-nilorū clienți și d-nelorū cliente și care cadū in specialitatea mea cu cea mai strictā solidaritate și punctualitate.

Mulțāmīndū fōrte pentru încrederea, ce mi s'a datū pānā acuma in mēsurā atātū de mare, mē rogū ca și d'aci nainte sē mi se conserve aceea neschimbatū, și totdēuna mē voiu sili sē mē aratū vrednicū de ea.

Rugāndū-mē pentru o cātū mai numerosā clientelā semnesū cu înaltā stimā

Ioanū Pasztori,
friserū.
Tērgulū grāului.

B. Sosirea postelorū:

- a) Dela *Rēznovū-Zernesci-Branū* la Brașovū: 10 ore înainte de amēdī.
- b) „ *Zizinū* la Brașovū: 9 ore a. m.
- c) Din *Sēcuiime* la Brașovū: 6 ore sēra.
- d) „ *Făgārasi* la Brașovū: 2 ore diminēța.

ABONAMENTE

la **„GAZETA TRANSILVANIEI“**

Prețulū abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:	
Pe trei lunī	3 fl. —
Pe șēse lunī	6 fl. —
Pe unū anū	12 fl. —
Pentru România și străinătate:	
Pe trei lunī	10 fr.
Pe șēse lunī	20 fr.
Pe unū anū	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecā.

Pentru Austro-Ungaria:	
Pe anū2 fl. —
Pe șēse lunī	1 fl. —
Pe trei lunī	50 cr.
Pentru România și străinătate:	
Pe anū	8 franci.
Pe șēse lunī	4 franci.
Pe trei lunī	2 franci.

Abonamentele se facū mai ușorū și mai repede prin mandate postale.

Domnii, carī se vorū abona din nou, sē binevoiascā a scrie adresa lāmuritū și a arāta și posta ultimā.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“